

APIE TREMTINIUS IR POLITINIUS KALINIUS

Antanas Dundzila

Niekas niekad negalės tiksliai suskaičiuoti bolševizmo aukų Lietuvoje. Žinome tačiau, kad tie skaičiai nepatrustai dideli, tie skaičiai liūdią lietuvių perneštas kančias bei okupanto žvėrišką terorą. Tai nuostoliai žmonėmis.

Žydų masiniam naikinimui šiais laikais vartojamas "holokustas" tinka ir lietuvių aukoms. Tiesa, holokustas savo originalia reikšme reiškė naikinimą ugnimi - t.y., deginimą.

Bolševikų lietuviams atneštas holokustas skiriasi nuo žydų tuo, kad lietuviai tremtiniai buvo šaldomi Sibiro taigose ir Šiaurės jūros ledynuose. Bet lietuviai, kaip ir žydai, buvo ir šaudomi.

Suareštuoti lietuviai buvo tardymuose kankinami, ko žydams, bent daugumoje, neteko patirti. Taigi vis tiek buvo, kad ir ledynuose, šurpiose vergų darbo sąlygose bei kalėjimų celėse vykdytas lietuvių tautos naikinimas, sistematingas holokustas.

Imant skaičiais, lietuvių tautai tenka vien apie 300,000 tremtinių, taigi 10% tautos. Politinių kalinių ir "liaudies priešų" skaičių nustatyti yra sunkiau, nes, nežinūrint kitų dalykų, daug jų vėliau atsidūrė ištremime, daug jų buvo kalinama bei tremiama net pakartotinai, net po kelis kartus. Skaičiuojama, kad žuvo apie 30,000 partizanų. Tad vienaip ar kitaip skaičiuojant, galima prileisti, kad čia išvardintose kategorijose turėjome apie 400,000 nukentėjusiųjų bei aukų. Tai mūsų tautos šio šimtmečio kankiniai. Apie juos reikia nenustoti kalbėti, reikia kalbėti su pagarba.

Keista, kad mūsų išeivija apie tremtinius ir politinius kalinius šiuo metu mažai tebekalba. Prieš 1990-III-11 d. Nepriklausomybės paskelbimą, tiesa, būdavo ruošiami Baisiojo birželio minėjimai. Paskutinių kelių metų bėgyje ir tie minėjimai kaip tai išblėso. 1991 metų bėgyje, kai turėjo būti minima pirmųjų trėmimų ir sukilimo aukų 50 metų sukaktis, nepasirodė jokia žymesnė studija, nebuvo didesnių minėjimų ar pan. Nei Lietuvo-

je nei išeivijoje. Gal vietoto, o gal ne, 1991 vasarą su didele reklama buvo ruošiamasi sporto šventei Lietuvoje. Štai kaip šventėme traškiųjų dienų vėlines! Tiesa, išeivijoje DIRVA ir DRAUGAS išspausdino tremtinių atsiminimus. Šia tema Lietuvoje pasirodė keli naujų knygų pavadinimai. Taigi, nors tiek...

Šią "užmarštį" palyginkime su 1991 gruodžio mėnesį matyta, pas amerikiečius plačiai nuskambėjusia Pearl Harbor užpuolimo (irgi) 50 metų sukaktim. Amerikai Pearl Harbor sukaktis yra tik sentimentas ir didelio istorinio įvykio paminėjimas. Jis buvo plačiai ir garsiai išbūbnintas. Mums, lietuviams, mūsų pačių užmarštin varomi trėmimai, 1941 m. sukilimas, ir patirti nuostoliai bei skriauda yra ne tik sentimentas ir svarbūs istoriniai faktai, bet ir šių dienų politinė, tarptautinė būtinybė.

Tad po šių įvadinių minčių - keli žodžiai apie politinius kalinius ir tremtinius Lietuvoje.

Lietuvoje veikia Lietuvos Politinių kalinių ir tremtinių sąjunga (PKTS), nuo 1988 spalio 28 d. ji net savo laikraštį leidžia. Per trejetą metų to laikraščio pasirodė apie 50 numerių. Laikraštukas pavadintas "Tremtiniu", atrodo kukliai, yra 4 puslapių, pradžioje buvo labai nublukusiu rašalu spausdinamas.

Žurnalistikos medalių "Tremtinys" nelaimės, bet jis yra informuojantis, jį paskaičius galima geriau pažinti tuos mūsų tautos kankinius. Tie, kurie buvo išvežti Sibiran vaiko amžiuje, šiuo metu jau apie 50 - 60 metų amžiaus turi. Gyvi išlikę partizanai - sukasi arčiau prie 70 metų ribos. Jei imsime dėmesį, kad šie žmonės savo jaunystę praleido miškuose, tremtyje, katorgose ir kalėjimuose, tai suprasime, kad jų išsimokslinimas (o tikrai jau aukštasis mokslas) turėjo smarkiai nukentėti. Taigi turima reikalo su paprastais, daug vargo išvargusiais žmonėmis. Viena aišku, tai jų meilė savam

(Nukelta į 3 psl.)

Lietuvos Sąjūdžio meninės dalies atlikėjai

Algimanto Žižiūno nuotrauka

LIETUVOS SAJŪDŽIO TREČIASIS SUAŽIAVIMAS

Vilniuje gruodžio 14-15 vyko Lietuvos Sąjūdžio trečiasis suvažiavimas. Tikrenybėje jis dar buvo pratęstas į kitą savaitgalį, nes nespėta visus reikalus laiku apsvarstyti.

Dirva ieškojo išpareigojusio korespondento, kuris dalykiškai tą suvažiavimą aprašytų. Tokio nesuradom, nors nuotraukas laiku gavom. Gavom ir "Atgimimo" savaitraščio tuoj išėjusius du gruodžio pabaigos numerius, kuriuose yra suvažiavimo aprašymai.

Kaip žinia, "Atgimimo" savaitraštis pirmam puslapyje turi įrašą: "Sąjūdį remias savaitraštis". Todėl savaitraščio patikimumu, netenka abejoti. Mes ir pasinaudojame tų numerių straipsniais kas ir kaip suvažiavime buvo svarstyta. Pripažinsiu, kad pradžioje norėjau spausdinti Zitos Čepaitės reportažą, apžvelgiantį pirmų dviejų dienų posėdžius, kurie

buvo ginčiais užversti ir jų dauguma pratęsta gruodžio 22 dienom posėdyje geropkai pataisyti. Jis pavadintas "Baigėsi Sąjūdžio trečiasis".

Tos dienos pranešimą paršė pati "Atgimimo" laikraščio redakcija. Taigi jį ir spausdiname. *Dirvos redakcija*

III Sąjūdžio suvažiavimo antroji dalis (gruodžio 22 d., sekmadienį) užglaištė ne maža pirmosios dalies nelygumų. Po maldos ir monsino joro A. Svarinsko įžanginės kalbos balsavimu patvirtintos suvažiavimo darbo taisyklės neleido įsisiūbuoti aistroms. Iki pietiniame posėdyje vyravo rajonų sąjūdininkų kalbos, kuriose buvo akcentuojamos politinės ir ūkinės Lietuvos bėdos, aktyviai ieškota kaltininkų. Pasak oratorių, tai - buvę

komunistai, kairieji deputatai, žemesniojo rango valdininkija, dezinformuojanti spauda, amorali televizija, netikę pedagogai.

Perskaityti bent keli pareiškimai: dėl Kultūros ir švietimo bei Žemės ūkio ministerijų veiklos, dėl neteisingos krypties privatizacijos. Atstovas iš Telšių skelbė, kad gyvename nepaskebtos nepaprastosios padėties sąlygomis ir kad būtini nepaprasti sprendimai. Nemažai balsų kartojo, kad nuo visų bėdų Lietuvą gali išgelbėti tik prezidentas. Sąjūdis buvo vaizduojamas kaip kokio viską žinančių ir išmanančių teisuolių draugija, kurios, deja, niekas nepreileidžia prie valdžios.

Jo Garbės pirmininkui V. Landsbergiui teko šiek tiek nuvilti savo gerbėjus paaiškinant, kad vienas žmogus ne ką gali. Ilgoje ir išsamioje kalboje jis detalizavo, ką, jo nuomone, turėtų (Nukelta į 2 psl.)

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

• LIETUVA SAUSIO 11-13 DIENOMIS ŠVENTĖ VIERIŲ METŲ skausmo, pasididžiavimo ir kruvinos aukos – pergalės šventę. Visose Lietuvos bažnyčiose buvo pamaldos, giesmės, pasiaukojimo ir stiprybę keliauties pamokslai, o parlamente neįprastas posėdis, dalyvaujant į Vilnių jau atsikėlusiesiems ambasadoriams ir ambasadų tarnautojams.

Specialiai į šventę buvo atvykę Islandijos užsienio reikalų ministeris su ponija, Lietuvoj tuo laiku buvęs Lenkijos užsienio ministeris ir eilė kitų svečių iš kitur.

Aukščiausios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis pasakė kalbą, kurioje dėkojo visai Lietuvos tautai, visų tikiųjų dvasiškiams, visiems tikintiesiems ir visiems, kurie tik atsiliepė į prieš metus jo šauksmą, kad gelbėtų parlamentą. Tas šauksmas tada visus suvienijo ir atnešė lietuvių tautai pergalę prieš brutaliai puoliančius ir žudančius okupantus. Tie keturiolika nužudytųjų aukso raidėm įsirašė į mūsų amžiną lietuvių tautos kovų istoriją.

• ŠI SAVAITGALĖ – SAUSIO 17 D. AUKŠČIAUSIOS TARYBOS PIRMININKAS Vytautas Landsbergis keliauja į Maskvą susitikti su Jeltsinu – Rusijos respublikos ir naujai suklįjio tos nepriklausomų respublikų sandraugos vadovu. Anot Vilniaus laikraštinių, svarbiausi yra trys degantieji reikalai: svetimos kariuomenės išvedimas iš Lietuvos, kodėl vilkinamos derybos tarp naujosios sandraugos ir Lietuvos, ir pagal seniau Rusijos – Lietuvos pasirašytą sutartį, esamų susitarimų nevykdymas. Iš Rusijos kol kas negaunama žaliavų, fabrikams alyvos ir dujų, nei kitų sutartų prekių. Jų arba visiškai negaunama arba gaunama tik labai mažais kiekiais.

• LENKIJOS UŽSIENIŲ REIKALŲ ministeris Lietuvoje išbuvo tris dienas. Per tą laiką dalyvavo vienerių metų skaudžios sukakties iškilimėse, pasirašė Lenkijos – Lietuvos draugystės santykių deklaraciją, susitiko su lenkų mažumos Lietuvoje vadais, prašė kad Lietuva galimai greitesniu laiku vykdytų lenkų apgyventuose rajonuose rinkimus į jų savivaldybes. Išvykdamas pareiškė, kad pasirašyta deklaracija gera, kad pakantumo reikalai pravėdyti, kad reikia laukti santykių gerėjimo. Tuo tarpu iš Lenkijos, tenyščios lietuvių draugijos pirmininkas Eugenijus Petruškevičius per Vilniaus radiją kalbėjo, kad jų tautinė padėtis labai sunki ir nėra jokių ženklų gerėti.

• TREČIAS LIETUVOS LENKŲ SAJUNGOS SUVAŽIAVIMAS įvyko 1991 gruodžio 14 d. Vilniuje. dalyvavo 296 delegatai, atstovavę 12,000 sąjungos narių. Suvažiavime sielotasi, kad lenkų veikla pasunkėjusi, bet jie tai vertina, kad "pralošė mūšį, bet ne karą". Suvažiavime Lietuvos lenkų mokslininkų sąjungos pirmininkas R. Brazis kalbėjo apie jau veikiantį Vilniuje lenkų universitetą. Jame dirba 30 dėstytojų ir paskaitas lanko 150 studentų. Paskaitos vyksta trijų vidurinių mokyklų patalpose.

Nauju Lietuvos lenkų sąjungos pirmininku išrinktas lenkų folkloro propaguotojas J. Minciewiczzius.

• LIETUVOJE VYKO INFORMACINIS SEMINARAS APIE VOKIETIJĄ, pavadintas "Vokietija vakar ir šiandien". Pranešimus skaitė Vokietijos valdžios įstaigose dirbą specialistai. Pranešimuose dalyvių buvę mažokai. Mums gal tiek svarbu, kad seminare kelis kartus nuskambėjo ir Kaliningrado srities klausimas. Vokiečiai paskaitininkai atsakė, tik vyriausybės nustatyta dabartine politika: į buvusias rytines žemes dabartinė Vokietija neturi jokių pretenzijų. O tuo tarpu Vokietijos organizacijos, kurių nariai kilę iš Rytprusių ir Klaipešos krašto, ką kita kalba...

• Į KALININGRADĄ BUVO NUVYKĘ LIETUVOS DELEGACIJA vadovaujama užsienio reikalų viceministerio Katkaus. Sudaryta trys komisijos, kurios nustatys būsimų muitinių vietas, darys reikalingas sienų pataisas ir aptars visus kitus reikalus. Vasario mėn į Vilnių atvyks didelė Kaliningrado srities komisija ir bus nagrinėjami bei sutariami visi kiti reikalai.

• IŠ MAŽEIKIŲ ALYVOS PERDIRBIMO ĮMONIŲ nusi-skundžiama, kad šiuo metu iš Rusijos alyvos tegausama kasdien tarp 10-18 tūkstančių tonų. Tuo tarpu, kad įmonė normaliai veiktų reikia gauti kasdien 40,000 tonų perdirbamos alyvos.

Iš Lietuvoje esamų alyvos šaltinių, kol dar įrengimai neatlikti, tegausami tik reikalingi darbui pavyzdžiai. Dar net ir nenustatyta, kurioje vietoje tikrai bus statomos pačios perdirbimo įmonės, nes nesutariama su vietos gyventojais ir tų apylinkių vadovais.

• RYGOS, TALINO IR VILNIAUS UNIVERSITETAI pradėjo pasitarimus, kad administracinė ir mokslinė sritis, kiek įmanoma, turi būti derinama, kad studentai, reikalui esant galėtų lengviau iš vieno universiteto persikelti į kitą ir išėiti norimą kursą. Vilniaus universitetui pasitarimuose atstovauja rektorius Rolandas Pavilionis.

• KALININGRADO SRITIES LIETUVIŲ ATSTOVĖ NARUŠAITĖ lankėsi Vilniuje, buvo priimta Aukščiausiojo Tarybos pirmininko Vytauto Landsbergio ir aptarė tenyščią lietuvių reikalus, kurie gali būti liečiami būsimose Lietuvos – Kaliningrado srities derybose.

Vilniaus Kalvarijų turguje mėsos yra nemaža, tačiau gruodžio viduryje kilogramas kiaulienos kainavo 50-70 rublių. V. Kapočiaus nuotr.

LIETUVOS SAJŪDIS

(Atkelta iš 1 psl.)

daryti prezidentas. Platesnius Lietuvos ekonomikos ir politikos horizontus aprėpiančios programos pristatymą palikdamas ateičiai, Sąjūdžio kandidatas į prezidentus ir šį kartą apsiribojo elementariais pavyzdžiais. Šioje kalboje pasigirdo užuominų dėl savo paties vaidmens Lietuvos laisvėjimo procese. Tradicine AT pirmininko kalbos dalim jau tapo spaudos klausimas. Pokyčiai Rytuose, kokie jie bebūtų, įvertinti kaip itin grėsmingi Lietuvai.

Popietiniame posėdyje be didesnių nesklaidumų pristayta ir beveik be diskusijų priimta Sąjūdžio programa. Naujai perrašytą programos projektą deputatai gavo tik atvykę į suvažiavimą ir ne per daug turėjo laiko su juo susipažinti. Net svarstant programą, vyravo ne programinių krypčių analizė, o nuorodos į netinkamą to ar kito pareigūno darbą. P. Cidziko bendresnio po-

būdžio pamąstymai ne vien apie visuomenės, bet ir apie Bažnyčios susiskalbimą, pasikūlymas surengti visų politinių jėgų konferenciją su devizu "Lietus lyja ir saulė šviečia visiems – geriems ir blogiems" nesulaukė atgarsio. Kadangi Krašto apsaugos ministerijos adresu buvo pasakyta daug priekaištų, žodžio paprašė ministras A. Butkevičius. Kaltinimus, išsakytus KAM, jis peradresavo AT pirmininkui bei premjerui, o vicepremjero Z. Vaišvilos priekaištus dėl kažkam parduotų ginklų pavadino melu. Buvo priimtos rezolucijos "Dėl svarbiausių Sąjūdžio programos uždavinių", "Dėl padėties švietimo sistemoje", "Dėl Sąjūdžio deputatų". Patvirtinti Etikos komisijos nuostatai ji - rūpintis, kad Sąjūdžio veikla būtų dora ir garbinga. Svarstytas ir priimtas rinkimų į Lietuvos Sąjūdžio Seimą reglamentas. Rinkimai

• SIUO METU LIETUVOJE JAU ESA 55,000 ŪKININKŲ, kurie arba jau ūkininkauja arba pradės ūkininkauti nuo ateinančio pavasario. Žemės ūkio ministerio pavaduotojas, kurių yra keli, pranešė, kad iki kovo 15 d. turi būti sutvarkyti jų visi privataus ūkininkavimo reikalai, todėl ministerija dabar tais darbais perkrauta. Nepriklausomybės metais Lietuvoje buvo per 280.000 pavienių ūkių.

• LIETUVOJE veikusi Žurnalistų Sąjunga suskilo. 1991 m. gruodžio 21 d. buvo įsteigta Lietuvos žurnalistų Draugija. Apie jos įsisteigimą "Lietuvos Aids" taip rašoma: "Vilniuje, Mokytojų namuose, 287 spaudos, radijo, televizijos, leidyklų darbuotojai, kiti kultūros veikėjai atkūrė Lietuvos žurnalistų draugiją, kurios krikštątevis 1922 m. buvo Juozas Tumas – Vaižgantas. Patvirtinti įstatai, išrinkta 15 žmonių valdyba. Priimtos kelios svarbios rezolucijos: dėl draugijos dienraščio steigimo, dėl valstybės paramos nekomercinei spaudai, dėl KGB įtakos Lietuvos spaudai apribojimo.

Nuo šiol dabartinė Lietuvos žurnalistų sąjunga, kuriai atkuriamajame Draugijos susirinkime buvo pasakyta daug karčių priekaištų dėl prokomunistinės laikysenos, nebeturės moralinės teisės kalbėti visų Respublikos žurnalistų vardu. Pas taruoju metu šia teise, ji, beje, ne sykį begėdiškai piktnaudžiavo.

LŽ draugiją pasveikino AT pirmininkas V. Landsbergis. Jūsų ilgą laiką buvo pasigendama, jūsų vardu spekuliuoja ir tebespekuliuoja tie, kurie veikia ne Lietuvos labui. Parodykite savo jėgą, valią, ryžtą ne tik Lietuvoje, bet ir tarptautinėse organizacijose, – kalbėjo Parlamento vadovas."

Iš Žurnalistų Sąjungos į naująją žurnalistų Draugiją perėjo 45 nariai.

bus organizuojami baigus Sąjūdžio dalyvių registraciją. Kiekviena Sąjūdžio grupė, susidedanti iš 3-10 narių, gali iškelti vieną kandidatą į Seimą. Išrinkti bus tie, kurie konferencijoje pelnys daugiausia balsų. Naujai išrinkto Seimo pirmoji sesija turėtų įvykti iki 92ųjų metų vasario vidurio.

Galiausiai dar kartą buvo persvarstytas garsusis septyntasis Įstatų straipsnis, Sąjūdžio atstumtųjų sąrašą papildant ir KGB bendradarbiais. Vilniaus Sąjūdžio atkaklumo dėka priimta rezolucija, pasisakanti prieš Lietuvos RTV privatizaciją bei nuomą, kol bus atkurta Lietuvos valstybė. Siūlyta sustiprinti dabartinę Seimo tarybą naujais nariais; pasiūlymas nepriimtas, tačiau V. Landsbergio kreipimasis į Piliečių chartiją, kad ši patal kintų Seimo tarybai, buvo sutiktas šūksniais "Valio!"

Baigiamąjį žodį tarė Seimo tarybos pirmininkas J. Tumelis. Jo kalba buvo gana kritiška, jis pabrėžė, kad šiandien į Sąjūdį veržiasi tie, kurie dar pernai jį smerkė. Buvo sugiedota Tautinė giesmė. Suvažiavimas baigėsi.

Antroji jo dalis buvo kur kas ramesnė už pirmąją. V. Landsbergio dalyvavimas turėjo reikšmės. "Jeigu jūs norite, kad būčiau Sąjūdžio Garbės pirmininku, elkitės taip, kad būtų garbė juo būti", – pasakė AT pirmininkas.

TIK .79 CENTAI SVARAS

už siuntinių persiuntimą į LIETUVĄ su pristatymu į namus. Savo daiktus siųskite mums paštu arba UPS. Minimumas \$20.

TRANSPAK,
2638 W. 69th St.,
Chicago, IL 60629,
312-436-7772.

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIŪNAS
DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents.
Prenumerata metams \$30.00, pusel metų \$17.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų •
Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebotinai išreiškia redakcijos nuomonę
• Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

KELIONEI PASIBAIGUS...

a.a. Kazio Palčiausko mirties proga

Antanas Dundzila

Kaip DIRVOJE jau buvo pranešta, 1992 sausio 7 d. St. Petersburg Beach mieste, Floridoje miręs Kazys Palčiauskas buvo neeilinė asmenybė. Daug davęs Lietuvai ir ypač lietuvių jaunimo auklėjimui, Velionis taip pat labai tragiškai pagarsėjo tuo, kad paskutinių 15 metų bėgyje jis buvo Amerijos valdžios ir spaudos tiesiog terorizuojamas.

Konkrečiai ir oficialiai teismuose jis buvo kaltinamas todėl, kad, 1949 metais imiguodamas į Ameriką, jis neva tai suklastojo imigracijos dokumentų kai kuriuos duomenis.

Jo "tikruoju" nusikaltimu, kurio visai neslėpė jį persekioję, kaltinę ir teisę, buvo 1941 m. iš Lietuvos Laikinosios Vyriausybės priimtas paskyrimas būti Kauno miesto burmistru. Burmistru jis buvo labai trumpai, bet kaip tik tuo metu, kai vokiečiai Vilijampolėje įkūrė Kauno getą. Už tai K. Palčiauskas dabar buvo persekiojamas. Vienu metu jam net grėsė deportacija į Sovietų Sąjungą (nežiūrint, kad Lietuvos inkorporacijos į sovietų vergiją JAV-ės oficialiai "nepripažino").

Ši byla, šis amerikiečių spaudos ir visos juridinės sistemos teroras suėdė Palčiauskų šeimos išteklius, ap kaltintojo sveikatą, 1954 m. gautą JAV-ių pilietybę ir skaudžiai įžeidė lietuvių tautą bei Amerikoje gyvenančią mūsų visuomenę.

Paskutinius metus Velionis išgulėjo suparalyžuotas, dažnai be sąmonės, slaugymo namuose. Kad šis reikalas nepasibaigė su mirties diena, liūdi dar toks faktas: sausio 8-tą vietinis laikraštis patalpino ilgoką straipsnį su nuotrauka, su kaltinimų istorija. Išvada: juodosios jėgos buvo pasiruošę net savo aukos mirčiai, su straipsnio rankraščiu jos tykojo.

Sausio 9 d. vakarte laido tuvių koplyčioje įvyko šermenys ir visuomenės atsisveikinimas. Susirinko apie 200 žmonių, jie netilpo didojoje koplyčios salėje – apie pusę jų apeigas išklause greimoje patalpoje.

Atvykimas, prisiartinimas prie pagarbai pašarvoto, baltutėliai prazilusio, iškentėtų kančių ir ligų neberodančio Velionies. Pasisveikinimai ir užuojauta kartu su Velioniu daug pernešusiai našlei Valerijai Palčiauskienei, sūnums Raimundui ir Viktorui, marčiai. Rožinis, po jo – liūdnos bet iškilmingos kalbos, "Marija, Marija" ir Himnas. Sekančią dieną apypilnėje, didojoje bažnyčioje šv. Mišios, ilga automobilių virtinė ir kapai. Po visų apeigų – šeimyniški, kompaktiškai susigvenusios kolonijos pietūs laidotuvių dalyviams. Amžina atilsį dar vienam Lietuvos okupacijos ir kančių eros darbuotojui...

Keliaujantį į a.a. K. Palčiausko laidotuves kaupėsi tokios, štai, mintys.

Vykstame pagerbti jo atminimą ir pabuvoti su šeimos nariais, pareišti užuojautą, pasidalinti bendru liūdesiu.

Vykstame dalyvavimu savo širdyse deklaruoti, o taip pat viešai laidotuvių iš-

APIE TREMTINIUS IR POLITINIUS KALINIUS

(Atkelta iš 1 psl.)

kraštui yra nepalyginama. Jie yra mums brangūs.

Dažnai "Tremtinių" skelbiami įvairūs PKTS tarybos ar suvažiavimų, konferencijų nutarimai. Tokiu būdu stengiamasi saugoti narių interesus, įtaigoti viešąjį gyvenimą, demaskuoti plunksnas persidažiusius buvusio režimo veikėjus ir t.t. Keliami ir platesnės apimties visuomeniniai reikalai, kaip kad piliečių teisės į nuosavybę ir pan. "Tremtinys" taip pat spausdina ir atsiminimus, poezi-

kilmėse pademonstruoti, kad mūsų pažintasis Velionis nebuvo tas amerikiečių aplinkoje išbūgnintas nusikaltėlis. Vykstame pabrėžti, kad Velionį matome ne tos, išverstom rankovėm (ka butėse) "teisybės" šešėlyje, bet pasakyti, kad jis buvo padarytas įmantriai surežisuoto, įstatyminio terorizmo auka. Vykstame pabrėžti, kad, mūsų akimis, jam mes ti kaltinimai buvo be pagrindo. K. Palčiauskas buvo tauri, erudicijos pilna asmenybė. Jam primesti kaltinimai ir padaryta žala jį padarė mūsų tautos kankiniu.

Čia rašančiam neteko sutikti nė vieno lietuvių, kuris Kazimierą Palčiauską būtų smerkęs ar bent kaltinęs. Gi teko sutikti daug lietuvių, kurie Velionį gerbė ir vertino.

O tiems svetimiesiems, kurie Velionį kaltino, terorizavo ir teisė, skiriame Vinco Kudirkos "Lietuvos tilto atsiminimų" paskutinius žodžius: "Išgrauži!". Kaip tas per Šešupę tiltas, nežiūrint purvinių svetimųjų rankų, a.a. Kazimieras Palčiauskas mums išliko didelis, nepalaužtas, savas, švarus ir brangus. Tokį jį pavadame Visa galio globai.

Gi čia, šioje ašarų pakalnėje, apie a.a. Kazį Palčiauską mes dar rašysime ir kalbėsime. (1992-1-11)

jos ištraukas, paieškojimus, skelbimus, organizacinę kroniką, nuotraukas ir panašią medžiagą. Atspausdinama šurpių įvykių aprašymų, daugiausiai gyvų liūdninkų parašytų ar atpasakotų. PKTS tarybos pirmininku yra buvęs partizanas ir tremtinys Antanas Lukša, žinomo partizano Juozo Lukšos brolis.

Gera naujiena, kad Lietuvos valdžia daro žygius įteisingi rezistencijos dalyvių padėti. 1991-X-16 Aukščiausioji Taryba (AT) priėmė nutarimą "Dėl rezistencijos (pasipriešinimo) dalyvio pažymėjimo".

Nutarime sakoma, kad asmenims, aktyviai kovojusiems dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės gali būti išduoti rezistencijos dalyvio pažymėjimai. Toliau yra aiškinama, kad ši kova suprantama kaip kova ginklu (tačiau nepažeidžiant visuotinai priimtų rezistencijos normų), o taip pat okupacijos bei aneksijos režimui priešiškos spaudos leidimu ar kitokiu būdu dalyvavusiems veikloje, už kurią grėsė politinės represijos.

Pažymėjimus išdavinė specialia komisija čia nustatytus reikalavimus išpildžiusiems asmenims, kurie išvengė Sovietų Sąjungos arba Vokietijos represijų ir nebuvo tapę politiniais kaliniais ar tremtiniais. Komisija savo pareigas vykdydys atsižvelgdama į PKTS surinktus įrodymus.

Nesileidžiant į pažymėjimui gauti kreipimosi tvarkos smulkmenas, pastebėsime, kad PKTS pasiūlymą išduoti pažymėjimą skelbs "Tremtinys" arba kiti laikraščiai. Iškilę nauji duomenys gali būti pagrindu išduoti pažymėjimą atšaukti. Tai gi yra aišku, kad pažymėjimo išdavimo procedūroje tinkama rolę turi ir PKTS ir "Tremtinys". Tai logiška, tai gerai.

Reikia tikėtis, kad šie pa pažymėjimai jų savininkams atidarys kelius į tam tikras valstybės teikiamas lengvatas ar, sakykime, pensijas. Lietuvos laisvės kovotojai tokio dėmesio yra nusipelnę.

Spėčiau, kad tokių pažymėjimų labai daug nebus išduota. Nebus todėl, nes pažymėjimas ribojamas tiems, kurie nebuvo tapę politiniais kaliniais ar tremtiniais. Nežinant smulkiau svarstymo duomenų, sunku pasakyti ar šio pažymėjimo išdavimas jau nėra per daug suvaržytas. Iš čia žiūrint, sakyčiau, kad užtektų būti buvus kovotoju, nesismulkinant ar dėl to kentėjai kalėjime ar ištrėmime, ar ne.

AT nutarimo projektą parengė žymus PKTS darbuotojas, AT deputatas Povilas Varanauskas. Nutarimo autorius naudojami AT Tautininkų frakcijos nuostatais (ir tokie yra!), PKTS tarybos prašymu, V. Landsbergio, C. Stankevičiaus ir K. Motiekos pasiūlymais. Projektas taip pat derintas su AT Juridiniu skyriumi.

1991 gruodžio viduryje Vilniuje įvyko trečiasis Sąjūdžio suvažiavimas. PKTS ir naujai susikūrusi Lietuvos partizanų, politinių kalinių ir tremtinių koordinacinė taryba šiam suvažiavimui buvo paruošusi pareiškimą, įvertinantį šiandieninę politinę padėtį Lietuvoje. Deja, suvažiavime nebuvo leista pasisakyti PKTS atstovui. "Tremtinio" 24-ame 1991 m. numeryje teigiama, kad ši galimybė buvo paneigta dėl "netobulos suvažiavimo organizacijos, jo vadovų nesuvokimo, o gal dėl blogos valios". Norėtas padaryti pareiškimas, pavadintas "Tautos vienybė prieš neokomunistų sąmokslą", buvo ištiesai atspausdintas tame pačiame "Tremtinių".

Savo apimtimi PKTS pareiškimas yra labai platus. Trumpai apžvelgus padėtį krašte, keliama daug rūpesčių. Rūpi KGB įtaka, kritikuojama pirmoji K. Prunskienės vyriausybė, žemės reformos, privatizacijos, pilietybės ir nekilnojamo turto įstatymai. Kreipiamasi į Sąjūdį, kviečiant jį imtis koordinuoti visų patrijotinių jėgų veiklą. Taip pat teigiama, kad tokio darbo imantis, pats Sąjūdis dar privalo apsivalyti. Teigiama, kad svarbiausias šių dienų uždavinys yra desovietizuoti Lietuvą. Neatidėliojamai skatinama stipri, visos tautos renkama prezidento institucija. Pavojai yra dideli, jiems įveikti reikia ryžtingos akcijos. (1992-1-3)

Lietuvos Skautų Sąjungos pirmininkas Kazimieras Palčiauskas skaito atidarymo aktą III Tautinėje stovykloje, Mittenwalde, Vokietijoje 1948 m.

VI. Bacevičiaus nuotr.

I E V A

Ernst Wichert

Lietuviškas pasienio kaimas, kuris čia paprastai vadinamas trim vietos ūkininkų vardais: Naujoko, Petro ir Purvinio, jau nuo seno žinomas čia klestinčiais dviem dideliais ir keturiais mažesniais ūkiais.

Tik įžengus į kaimą, stambus Purvinio ūkis, o kaimo gale nė kiek nemažesnis Naujoko. Petro vardas tarp jų išterpęs, lyg norėta anuos abu atskirti, nežiūrint, kad jo žemė jau seniai buvo nupirkę anie didžiūnai.

Kiek senieji kaimo gyventojai atsimenta, Naujokų ir Purvinių šeimos niekad darniai nesugyveno. Mat, kiekvienas iš jų norėdavo būti vis kuo nors pranašesniu. Žinoma, rimtų susikirtimų retai turėdavo, bet napykanta vienas kitam ir viešai pasireikšdavo. Martynas Naujoks jau prieš du metus buvo miręs. Ūkį dabar valdė jo 40 metų amžiaus našlė Urtė Naujokienė. Ji vaikų neturėjo, buvo tik du Martyno vaikai iš pirmųjų vedybų. Tačiau šie buvo jau baigę mokslus ir ūkyje negyveno.

Nors po Martyno mirties ūkyje buvo likę tiek tiek skolų, tačiau Urtė visi laikė turtinga našle ir ne vienas mėgino jai pirštis. Tuo tarpu Purvinių ūkis dar buvo valdomas šeimos ir neatrodė, kad artimiausioje ateity, kurį nors šeimos narį mirtis netikėtai atskirtų. Senas Adomas Purvinis sirguliuvo, bet ūkio iš savo rankų neišleido. Mėgdavo retkarčiais ir išgerti. Štai kartą pardavęs miestelyje linus, taip nusigėrė, kad grįždamas namo iškrito iš rogių ir visą naktį išgulėjo sniege. Tačiau tai jo sveikatai nė kiek nepakenkė.

Jo abu sūnūs Anas ir Jurgis gyveno kartu su tėvu ir dirbo ūkyje. Taip pat ir jauniausioji duktė Ieva gyveno kartu ir prižiūrėjo tėvą. Vyriausioji duktė buvo ištekėjusi ir pasiturinčiai gyveno Kintų apylinkėje. Purvinio žmona jau seniai buvo mirusi ir tai buvo viena iš priežasčių, kuri jo ūkį vis stūmė giliau į vargą. Namuose trūko šeiminkės, nes Ieva šiam darbui buvo visai neparuošta. Užaugusi be motinos, į gyvenimą žiūrėjo labai lengvabūdiškai, jos aistros būdavo kartais neapvaldomos ir užgaidos nesukontroliuojamos. Ji leido nerūpestingai dienas ir ūkiu bei šeimyna mažai besirūpindavo. Vakaraus dažnai išeidavo su kaimo mergi-

nom ir su daina keliaudavo nuo vieno kaimo galo iki kito. Būdama linksma ir iškalbi, ilgais žiemos vakarais mėgdavo pasakoti įvairius nuotykius ir krėsti net nešvankius juokus. Tačiau prie ratelio ar staklių darbas nė iš vietos nepajudėdavo.

Tuo tarpu tarnaitė tvarte ir klėty tvarkėsi, kaip norėjo. Taip pat ir senoji Gaidulienė, kuri kadaise Ievos seneliui buvo užrašiusi dalį žemės, gyvendama ūkyje naudojosi įvairiomis gėrybėm daugiau negu jai pagal sutartį priklausė. Todėl iš Purvinio gyvenamo namo, šiuo dais dengto stogo ir tvorų, kurios supo sodybą, buvo matyti, kaip ūkis kasmet smunka.

Purvinio sūnūs taip pat ūkiu mažai rūpinosi. Jiem labiau rūpėjo kantrabanda, iš kurios gerai uždirbdavo.

Nors Ievai sukako jau 20 metų amžiaus, tačiau dar niekas jai rimtai nesipiršo. O jei apie vedybas kas nors užklaudavo, tai ilgai negalvojos atšaudavo:

– Aš savo mintyse turiu berniuką, kuris taps mano vyru; arba niekas.

Kartais mėgdavo ir taip pajuokauti:

– Manasis turi arklį, o aš karvę, jei mums dar ko reikės, tai Dievas tuo pasirūpins.

Jos santykiai su Naujokienė buvo gana aštrūs. Gal turėjo reikšmės ir šių dviejų šeimų praeitis, kuri niekad nepasižymėjo darniu sugyvenimu.

Naujokienė priklausė pamaldžių kaimo moterų grupei, tačiau visada buvo susiraukusi ir labai nesimpatiškos išvaizdos.

Ieva nepasižymėjo pamaldumu. Ji į religinius susirinkimus eidavo tik todėl, kad tikėdavos ten sutikti kurį nors iš pažįstamų vyrų.

Vieną saulėtą rudens dieną Ieva už klėties ilgą kartim raškė nuo medžio obuolius. Tik neaišku, kodėl ji tą dieną buvo tokia nervinga. Lyg norėdama savo vidinį skausmą išlieti, negailestingai kartim daužė obuolius, kad net su obuoliais ir smulkios medio šakos į žemę krito.

Tik staiga atsisukus ji pastebėjo kitoj pusėj tvoros baurios išvaizdos moterį, kurios veidas buvo pusiau pridengtas juoda skara. Iš po skaros matėsi tik jos aštrios, mažos akys, kumpnosis ir pusiau praverta bedantė burna.

Senė tvojo lazda į tvorą

vertė Henrikas Stasas

ir garsiai suriko:

– Žiūrėk, kad pykčio pagauta, savo ilgą kartim nenulaužtum ir mano medžio šakų.

– Nesirūpink, Gaidulienė, aš savo obuolius raškau, man tavų nereikia – atkirto Ieva.

Obelis Gaidulienėi priminė netik praeitį, bet ir skriaudą, kurią ji patyrė iš Ievos senelio. Todėl jai čia buvo proga pasakyti tai, ką ilgai širdy nešiojo:

– Žinai, Ieva, nors aš užrašydama dalį ir pasirinkau geriausią obelį jūsų sode, tačiau ta sutartim tavo senelis mane gerokai nuskriaudė. Juk aš prieš 30 metų jam visą žemę ir trobą perleidau, o ką už tai gavau? Geriau būčiau su Naujoku susiderdėusi. Bet ką? Prieš einant į teismą buvome gerokai išgėrę ir aš juo pasitikėjau. Taip pat ir tavo tėvas ne be nuodėmių. Jis teisme dviejų pūrų rugių užsigynė. Nemanyk ir jo sielą velnias pragare gainios. O aš šiandien turiu vargti ir iš tos menkos man skirtos dalies pragyventi.

Ieva išgirdusi tokią Gaidulienės kalbą, papliupo juo kais:

– Tu jau vėl pradedi savo seną istoriją, kuri man jau iki gyvo kaulo įgriso. Aš manau tu negali skųstis. Juk aš tavęs neseku ir leidžiu tau elgtis, kaip tau patinka mano namuose. Žiūrėk, ir tavo "geležinė" karvė duoda tiek pieno, kad net visas kaimas stebisi, o javų tau taip pat užtenka, nes neseniai Abraomui visą maišą pardavei. –

Senė iš pykčio dabar net visas pasmakrys drebėjo, kai Ievai atkirto:

– Dūkrelė, tu mėgsti gudrauoti, bet palauk, kai tu-

ERNST WICHERT

Ernst Wichert gimė Isrutyje (1831 – 1902) teisininko šeimoje. Karaliaučiuje studijavo istoriją, filosofiją ir vėliau teisę.

1860 – 63 metais buvo apskrities teisėju Priekulėje, vėliau Karaliaučiuje ir Berlyne.

Sąryšyje su jo profesija jis turėjo galimybę iš arčiau pažinti Mažosios Lietuvos lietuvių gyvenimo būdą ir charakterį. Ten surinko medžiagą savo "Lietuviškom apysakom", kurios vėliau buvo išleistos "Litauische Geschichten" knyga.

Vėlesnė jo kūryba reiškėsi dramomis ir istoriniais romanais. Kaip rašytojas priklauso realistinei mokyklai.

Savo gyvenimo prisiminimus parašęs knygoje "Teisėjas ir kūrėjas".

Dirvoje pradėdame spausdinti jo kiek ilgesnę apysaką. Red.

rėsi vyrą, jis tave nuo to atpratins. Dievaži, tu mane skriaudi. Stebies, kad mano karvė daug pieno duoda. Tai ne tavo dėka. Aš netingiu, kelioliką kartų per dieną perkeliu ją į geresnę žolę, o javus taip pat buvau sąžiningai sutaupius. O jei užsiminiau apie obelį, tai ne manyk, kad nežinau ką kalbu. Aš puikiai žinau, kad tau saldūs obuoliai geriau patinka negu rūgštūs. –

Senė pasitraukė nuo tvoros. Ieva, prisidengusi akis nuo saulės, raškė obuolius toliau.

Tuo metu kaimo gatvė pavargusiais žingsniais artėjo jaunas vyras. Jis dėvėjo mėlyną drobinį švarką su eile blizgančių sagų, baltas linines kelnes ir ant galvos karišką kepurę su matiku. Jo batai buvo dulkinai ir gerokai nudėvėti. Per petį turėjo persimetęs lazda su ryšuliu. Jis buvo gana aukštas ir lieknas. Jo trumpi ūsiukai virš lūpos teikė jo veidui šiek tiek įzulumo. Tačiau nežiūrindam nuovargio, jis žing sniavo tiesiai ir nesusilenkęs. Rankoje dar laikė pypkę ir lengvai ja mostigavo. Priėjęs gyvatvorę, staiga sustojo, mesdamas žvilgsnį į sodą. Valandėlę stebėjo ten betriusiančią mergaitę ir per jo veidą perbėgo lengvas šypsniš. Žengęs keletą žing snių į priekį, priartėjo prie tvoros. Ieva tuo tarpu buvo pasilenkusi surinkti nurašytus obuolius, bet pamačiusi vyrą, paleido iš sterblės obuolius ir puolė prie tvo-

ros.

– Mikeli, – suriko ji netikėtai pagauta džiaugsmo, – ar tai tu tikrai čia?

Užkalbintasis linktelėjo galva ir pasisveikino.

– Dieve padėk, Ieva, kaip malonu, kad tu manęs neužmiršai. Ievos veidas staiga paraudo. Ji greit pradėjo sagstyti savo liemenę, kuri jai berenkant obuolius buvo plačiai atsisėgusi ir greit stengėsi paslėpti savo pilnas krūtis. Priėjusi prie tvoros ir neturėdama daug ko pasakyti, prašeko:

– Juk iš tikrųjų ne taip jau seniai esi palikęs kaimą, – ir ištiesė jam ranką. Ar dabar jau esi visiškai laisvas?

– Taip, mano trys tarybos metai greit prabėgo. Iš tikrųjų būčiau turėjęs dar keletą mėnesių ilgiau tarnauti, bet už gerą kuopos elgesį mus anksčiau paleido. Ir matai sugrįžęs tave pirmą sutikau. Ar tai ne geras ženklas?

– Dieve duok, kad tai būtų geras ženklas, aš tau linkiu viso geriausio iš visos širdies, – atsiliepė Ieva. – O kodėl, Mikeli, niekad atostogų nebuvai sugrįžęs?

– Matai, iš Berlyno gana tolima kelionė ir ne visada turėjau pakankamai pinigų. Be to, nebuvau tikras, kad būsiu laukiamas svečias savo svainio Adomo Griliaus namuose. Mat metus atitarnavęs aš jam rašiau, kad man atsiųstų 200 talerių iš man priklausančios dalies. (Nukelta į 5 psl.)

III Lietuvos Sąjūdžio suvažiavime Vilniaus Senamiesčio Teatro nariai kartu su Lietuvos aukščiausios Tarybos pirm. pavaduotoju B. Kuzmicku. V. Kapočiaus nuotr.

KŪRYBA IR MOKSLAS

ŽAVUS MENO ALBUMAS

Bronys Raila

Kaip rašytojai (kartais ir žurnalistai...) būna laimingi, jei kas išleidžia jų darbų specialias rinktines knygas – poezijos, dramaturgijos, beletristikos, essays, straipsnių, – taip lygiai dailininkams būna malonu, jei apie jų darbus paruošiamos monografijos ir, svarbiausia, didesnio masto jų kūrybos albumai. Lietuvoje per pastaruosius dešimtmečius tokių meno albumų apie pavienius dailininkus ar jų grupes yra pasirodę nemaža, bet už sienyje apie išsivius turėjom vos keletą kiek daugiau pažymėtinų leidinių.

Neseniai gavau iš Vilniaus vieną specialų leidinį, kai štai vilniškė leidykla "Vaga" paruošia ir išleidžia užsienio lietuvių dailininkės darbų albumą su jos kūrybos kvalifikuotu vertinimu. Čia didelio formato knygoje sudėti 84 mums gerai pažįstamos dailininkės Magdalenos Stankūnienės darbai, du puslapiai jos gyvenimo nuotraukų, ir dargi Julijos Švabaitės ir Nerimos Narūnės gal nebūtinai eilėraščiai...

Albumas ruoštas Vilniuje ir spausdintas Kaune "Spindulio" spaustuviėje, neramiausiom ir nepalankiausiom 1990-91 metų gorbačiovinės blokados ir smurtavimo aplinkybėm. Spalviniu ir techniniu atžvilgiu darbas atliktas pušėtinai gerai, galbūt geriausiai kas šiuo metu Lietuvoje įmanoma, nors lygintis su prancūzų ar amerikiečių dabar išleidžiamų meno albumų spalvine ir kitokia kokybe, deja, dar tik svajonė. Tačiau mūsų kultūros institucijom ir meno mylėtojam šis leidinys galės būti vertinga dovana, ir jo 4000 tiražas gal dar nebus per didelis. Albumas taip pat liks tvirtas paminklas ir mūsų dailininkei, kuri sukūrė ir dar nestojo kurti šimtus tapybos, grafikos, mozaikos, medžio ražybos darbų, kurių nemažą dalį ji padovanojo Lietuvos muziejams, ten ruošė parodų, rėmė meno darbuotę, visą laiką ne tik aktyviai skatino Lietuvos ir užsienio lietuvių menininkų bendravimą, bet ir pati uoliai ir pasiaukojančiai bendravo.

Kaip minėjau, į albumą sudėtos 84 reprodukcijos, pavaizduojančios ir atsto-

vaujančios visom dailininkės pamėgtom jos kūrybos sritim: gėlių žydėjimam, Lietuvos metų laikam, moterų darbam, lietuviško tikėjimo misterijom, impresionistiniam polekiam, retesniem abstraktam... Visais požiūriais dailininkė yra originali, savaiminga, ryškiai sudvasinanti meninę formą su jaučiamom filosofinėm prasmėm ar protarpiais ir su idealizuojančiu turiniu.

Dailininkė buvo laiminga, radusi Lietuvoje labai įdomią, kvalifikuotą ir iškalbingą josios kūrybos aparatėją, aiškintoją ir vertintoją – menologę Danutę Čiplytę, mum kol kas Amerikoje dar mažai pažįstamą. Kalbos išlakumu, interpretacijų ir posakių įmantrumu, vaizduotės laisvumu jai prilygti užsieniuose galėjo nebet tik vienas a.a. Aleksis Rannitas. Apie dail. Stankūnienės, pvz., mėgiamus gėlių žiedų ciklus Vilniaus kritikė sako, jog tai esą mūsų išsivės dailininkės "vilties, meilės ir ilgesio ženklai... Tie darbai neįprasti mūsų akims, tačiau artimi savo struktūra, motyvo semantiškumu, transformavimo būdais, pabrėžiant gėlės, kaip kupolės rozės, Gyvybės medžio, moteriškumo, meilės simbolį, nuo seno puoselėtą Lietuvos meninėje kultūroje... Čia ir slypi Magdalenos Birutės Stankūnienės lietuviškumo esmė" (p.16).

O! Kad tik taip būtų, – nors aš ir sunkokai suprantu tokių grandiozinių žodžių ir taurus išvalgumo gilybę...

Ne kartą buvojant sveitingos dailininkės studijoje Čikagoje, turėjau progos arčiau pasizvalgyti į josios kūrinis ir ypač į tas spalvingąsias gėles, o syki kartu su a.a. dailininku Algirdu Kurausku šiek tiek paanalizuoti jų formų estetiką. Kurausko nuomonė buvo kitokia... jo nepatenkino gėlių žiedų išdidintos kopijos, jam atrodė, kad menininkui nebūtinu tuo domėtis ir kopijuoti žiedų fejeriją, ir kad tai vargu išvis yra kūryba. Tačiau kai dabar vertau albimo puslapius su tų gėlių reprodukcijom, jos čia tartum pražysta skambiausiom ir išpūdingiausiom tapybinėm melodijom. Net ir "Birds of Paradise" (Rojaus paukščiai),

kuriuos mūsų kieme Kalifornijoje štai regiu pro langą savo degančiais spamiukais giedančius, albume atrodo dar spalvingesni ir rojiškesni, negu keliuose didžiuliuose mūsų altanos krūmuose.

Nors ir nesutinku su nuvalkiota teze, kad "dėl skonio nesiginčijama" (nes vis tiek yra ir geri, ir prasti skoniai), – žinoma, sutikime, kad meno kūrinis vertinimuose yra ir bus skirtingų skonių, taigi ir pomėgių. Man, pvz., labiausiai patiko Stankūnienės impresionistinio stiliaus meniškai paspalvinti, ar ir nespalvoti raižiniai, dargi kai kurios "nudes", ar piešiniai be tautodailės ir tautosakos motyvų ir pasakiško gėlių žydėjimo. Nustebau, kad mūsų miegamąjį kambarį puošia kaip tik tos pačios dvi "nudes" (tik nespalvotos), kurios lepinasi albume ir pavadintos Studija I...

O daugiausiai patikęs spalvintas medžio raižinys (Nr. 54), kurį Magdalena Birutė man ir žmonai seniau buvo padovanojusi ir kuris visą laiką kabo mūsų valgomajame, jos ranka užrašytas kaip "Rendez-vous", čia albume jau pavadintas kitaip – "Laisvalaikiu"... Ak, gal reikėjo jam palikti ankstyvesnijį kitakalbį pavadinimą. Ne dėl to, kad būtų prancūziškiau, bet kad rendez-vous "imedžis" (taip dabar sako Lietuvoj, ir ten tai rašytų randėvū) mūsų ausiai, akiai ir širdžiai sugestionuotų kažką gražiau už laisvalaikį: tai yra sutartas intymus susitikimas, pats pasimatymo laukimas, kažkas "poetiškiau"...

Šiaip ar taip, dėkui "Vagos" leidyklai, dailininkei, kritikei ir visiems redaktoriam už šį žavų, profesionaliai paruoštą albumą.

Jei kur dar kibčiau, tai tik ten, kur nepadoru ir negalima: prie vardų ir pavardžių. Man rodos, kad dailininkės metrikai, nors albume formaliai tiksliai rašomi, yra per ilgi. Magdalena Birutė Stankūnaitė – Stankūnienė – ilgi keturi žodžiai, per daug! Gražiausia ir skambiausia meno istorijoje būtų pasilikti su dviem tokiems puikiems lietuviškais... Birutė Stankūnaitė. Dovanokit, jei kurie sutinkat su tvirtinimu, kad dėl skonio nesiginčijama.

o o o o o

Magdalena Birutė Stankūnaitė – Stankūnienė, ALBUMAS. Išleido "Vaga" Vilniuje, 1991 m., apie 90 psl. Kaina 12 rublių. O už "konvertuotą valiutą" – turbūt 5 centai.

I E V A

Ernst Wchert

vertė Henrikas Stasas

(Atkelta iš 4 psl.)

Galėjo jis dėl to laiško ir užpykti, nes pinigų turėjo skolinintis už aukštus nuošimčius. Bet aš tuo reikalu negalėjau nieko jam padėti.

– Tai, Mikeli, savo dalį taip ir sunaudojai? – sumurmėjo Ieva.

– Iki paskutinio grašaus. Mat kariuomenėje gaunamo atlyginimo neužtenka, o žiniai juk dragystė nesinori, kad tave šykštuoliu laikytų, tad ir meti talerį ant stalo.

– Įdomu, kaip tau pas mus patiks? – nuleidus akis tyliai paklausė Ieva.

– Tikiuos, gerai, – atsiliepię Mikelis. Aš galėjau Berlyne palikti, nes man man joras buvo žadėjęs neblogą tarnybą. Bet mane traukė gimtinė, nors žinojau, kad ten teks sunkiai dirbti. Visą dieną ir naktį važiauvau traukiniu ir štai dar porą valandų teko pėsčiam keliauti. Atrodo, kad mažai kas pasikeitė nuo to laiko, kai palikau kaimą. Bet kai savo kojomis paliečiau lietuvišką žemę, staiga atrodo, kad viską, ką svetur buvau išmokęs, užmiršau. Net ir vokiškai atrodo jau nė žodžio nebemoku. Taigi kuo gimiau, tuo ir noriu mirti.

Ieva nusikvatojo. – Jūs visi taip sakote, kai sugrįžtat, bet vėliau paaiškėja, kad ne visa širdim pas mus paliekat. Lauko darbai jums pasidaro per sunkūs ir daugia mėgstat praleisti laiko kariuomenėje.

Mikelis dūsaudamas atsiliepię:

– Jei man tik savim reiktų rūpintis, tai man joks darbas nebūtų per sunkus. Bet tėviškę dabar valdo sesers vyras, nes atėjęs į ūkį jis atsinešė pinigų, kuriais padengė skolas. O mes kiti šeimoniai turim patys pasirūpinti, kaip gyvenime prisimušti. Kaip matai, šeiminku nebūsiu, o iš berno algos neprašysiu. Reikės mėginti savo laimę, jojant per sieną. Ten galima gerus pinigų uždirbti, o vėliau gal pajėgsiu ir žemės nusipirkti. Juk mano svajonė tapti ūkininku.

– Tad reikėjo savo dalį taip lengvai neišleisti, Mikeli.

– Kitaip buvo neįmanoma. Aš niekur nesišvaisčiau su pinigais. Jei būčiau netaupęs, tai ir tiek būtų užtekę. Mano šimtas talerių greit padvigubėjo, nes drau-

gai iš manęs skolindavosi už aukštą palūkanas. Aš išmokau ir poperius pasirašyti, kuriuos jie vadina vekseliais. Taigi tarp žmonių tapau gudresnis. Dabar jei turėčiau šimtą talerių, žinočiau ir čia kaip juos panaudoti.

Taip kalbant apie pinigus, jam net akys blizgėjo. O Ieva berašiodama savo liemenės raščius, pakėlusį akis į Mikelį, tarė:

– Tu turi susirasti turtinę merginą.

– Taip gali atsitikti, bet mudu juk pažįstami jau iš vaikystės ir be to esame vienas kitam pasizadėję, tai ar tu manęs nenori? Ieva sudavė jam ranka per petį ir juokiantis parodė savo baltus dantis.

– Tu man gerai tiktum, bet aš neturtinga, – atsakė ji.

– Na tik tavo tėvas valdo ūkį.

– Bet ūkis turi skolų ir broliai man nieko daug nepaliks. Aš esu pati jauniausia. O jei tėvas sugalvos dar kartą vesti, tai galėsiu už tarnaitę išieiti.

– To tėvas nedarys.

– O kas žino, jis skundžiasi, kad mes jo ligoj neužjaučiam ir dažnai sako, kad moteriška ranka būtų švelnesnė. Tad nežiūrint kaip ten bebūtų, tave mūsų ūkio šeiminku negalėčiau padaryti.

Mikelis pastūmė kepurę toliau nuo kaktos ir patraukęs pečiaus prabilo:

– Labai gaila, Ieva, mudu sudarytume neblogo porą. Aš taip galvojau išvykdamas į kariuomenę ir ne kartą Berlyne.

Jos veidas dabar paraudo lyg kraujas ir lyg pykčio pagauta atsiliepię:

– Nekalbėk nesąmonių; tu turbūt kariuomenę išmokai taip įžuliai su mergaitėm kalbėti.

– Gaila, – pakartojo jis ir pasitaisė ant pečių savo ryšulį. Ieva pasiūlė jam obuolių, sakydama: – Gal išalkeš?

– Esu tikrai alkanas ir ne žinau ar mano svainis dar prašys mane prie stalo. Vie ną obuolį tuoj prakando, o kitus susikišo į kišenę.

– Manau, kad mes dabar dažniau susitiksim ir palaiškysime glaudžią draugystę. – Šiuos žodžius tardamas nuėjo.

(Bus daugiau)

ŽEMĖS ŪKIO AKADEMIJA – NAUJOVIŲ KELIU

Vaclovas Ramanauskas

Lietuvos žemės ūkio akademijos studijų prorektorius

Žemės ūkio akademija, kaip ir visa mokymo sistema, buvo luošinama pagal Kremliaus pavyzdį, ugdydama klusnius valios vykdytojus. Tačiau demokratinis judėjimas joje nebuvo užgesęs. Po Kovo 11-osios studijos nustatytos pagal Vakarų universitetų pavyzdį – dviejų pakopų: pagrindinės studijos trunka ketverius metus, aukštosios – dvejus metus, humanitariniai ir bendrieji dalykai – pirmuosiuose dviejuose kursuose, specialybės ir specializacijos – III–IV kursuose, studentams suteikiama didelė dalykų pasirinkimo laisvė. Tačiau agrarinė reforma vėl verčia kurti studijų planus. Aukštosios mokyklos pažangos pagrindas, kaip skelbia Europos universitetų didžioji chartija, – dažnai pateikiami bendri studijų tobulinimo projektai, dėstytojų ir studentų laisvė, jų judrumas, mokslo ir studijų vienybė.

Susitikdami su studentais, važinėdami po kaimus, matome, kad daugelį žmonių laisvė užgriuvo naujovėms nepasiruošus. Nesugebėjimas ar nenoras keistis rodo, kad esame pamėgę išvažinėti vėžę. Henris Fordas kandžiai kalbėjo apie žmonių konservatyvumą: "Batsiuovys nepradės kitaip prikalinėti puspadžių neverčiamas". JAV ekonomistai susirūpinę kalba apie XXI a. ekonomikos vystymąsi, apie savo atsilikusias technologijas, apie tai, kad reikia greitai žengti atsinaujinimo keliu. Vakarų Europoje irgi panaši nuotaika. Kas labiau stebina: vakariečių negailėtinga savianalizė ar mūsų jaučio rambumas?

Tad šiandien studijų sistemos koncepciją, rektorato nuomone, vėl reikia tobulinti. Būtina "surasti agroraktą" privatizuojamo žemės ūkio sektoriui, jo tarnyboms. Tam turėtų tarnauti dami sistema: kaimo vidurinė mokykla su jaunųjų ūkininkų rateliais ir gamtininkais, aukštesnioji žemės ūkio mokykla, aukštoji mokykla ir mokslinis institutas.

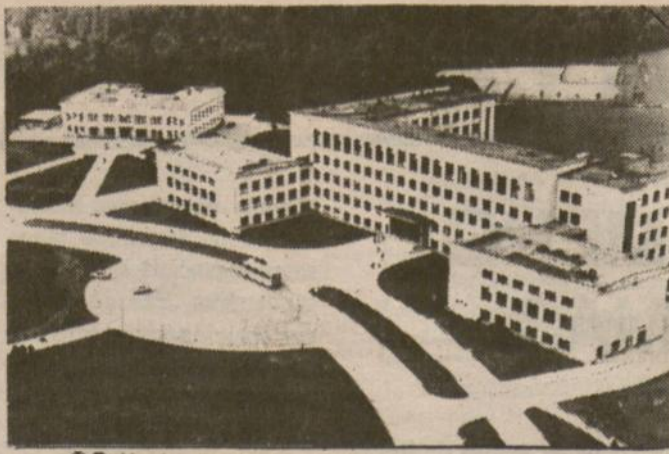
Abiturientai pagal šios sistemos suderintus planus įgyja išsilavinimą: jaunesniųjų specialistų (2–3 m.), specialistų (bakalaurų, 3–4 m.), vėliau diplomuotų specialistų (magistrų, 2 m.) ir mokslo daktarų (4 m.). Tam tektų sugaišti 11–13 metų. Ateityje į aukštosios mokyklos pirmą kursą turėtų ateiti tik aukštesniųjų žemės ūkio mokyklų, o gal

dvimečių teorinių kursų (kaip JAV, Švedijoje) absolventai.

Siūlomos naujos specialybės ir specializacijos koncentruojant mokslinius tyrimus, juos ir studijas integruojant, leidžiant studentams patiems rinktis mėgstamus dalykus, kad absolventai, veikiant ekonominei rinkai, greičiau įsidarbintų ir siektų įgyvendinti agrarinę reformą pagal savo pasirinktą profilį. Visų fakultetų IV ir V kursų studentai privalo rudens semestro metu studijuoti agrarinės reformos įstatymų iki 30 val. kursą ir praktiškai sugebėti jais naudotis. Žemėtvarkos specialybės IV ir V kursų studentai pakviesi apsispresti ir pradėti dirbti aplinkinių agrarinių tarnybų komisijų etatiniais žemėtvarkininkais. Pirmas būrys – 15 savanorių jau išvyko į darbą. Pavasarį jais paseks III kurso žemėtvarkininkai. Studijas jie baigs pagal neakivaizdinio skyriaus programą.

Kviečiame mąstyti ir kitų fakultetų IV ir V kursų studentus, su tėvais aktyviai dalyvauti privatizavimo procese.

1992 m. keisis priėmimo į akademijos pirmą kursą sąlygos. Ar jaunuolis galės studijuoti, bus sprendžiama testais, vertinant mąstymo sugebėjimą, kūrybiškumą, mažesniųjų ir aukštesniųjų kursų studentų skai

Z.O. Akademią jau daug metų perkelta į Kauno priemiestį. Nuotraukoje jos naujų pastatų vaizdas.

čius. Liks studijuoti tik pažangūs, kūrybingi bei darbštūs studentai, norintys ir sugebantys suderinti darbą mokslo laboratorijose bei studijas. Abejojama, ar galima padidinti neakivaizdinio skyriaus efektyvumą. Svarstomas dviejų metų studijų projektas. Tai būtų specializacijos programa bakalaurui diplomui gauti, pavyzdžiui, baigusiems kitų aukštųjų mokyklų 2–3 kursus, norintiems persikvalifikuoti ar įsidarbinusiems tęsti studijas akademijoje.

Studijų sistemos, struktūrai, technologijai parengti akademijoje skelbiamas konkursas, kviečiamos ekspertų grupės. Įsiklausysime į įvairių žemės ūkio specialistų sąjungų, užsienio aukštųjų mokyklų siūlymus.

Tikime, kad dauguma pedagogų ir studentų prisitaisys prie naujų sąlygų. Padiėjus konkurencijai, padidės ir kompetencija. Inicijatyva ir atsakomybė, susigrąžintas pasitikėjimas leis greičiau įgyvendinti strateginį aukštosios mokyklos tikslą – pažangias technologijas, išryškės gabūs studentai, galintys tapti magistras ir

lima intensyviai, per 4–5 mėnesius, perkvalifikuoti žemės ūkio specialistus. Vakarų Europoje parengta apie 1200 metodinių programų, įvairių tradicinių ir naujų profesijų nediplomuotų asmenų mokymui. Naudotini Vakarų Europos kompiuteriniai mokymo būdai, tačiau

REMKIME LIETUVOS ATSTATYMO REIKALUS

Šiais metais minint Lietuvos Nepriklausomybės 74 metų atkūrimo sukaktį, reikiame didžią pagarbą Lietuvos žmonėms ir Lietuvos Respublikos vyriausybei, Lietuvai vėl atsikėlusiai laisvam, nepriklausomam, demokratiniam gyvenimui ir atgavus tarptautinį pripažinimą.

Pirmieji Lietuvos Valstybės atsikūrimo žingsniai yra nelengvi. Lietuvai ir toliau reikalinga visokeriopa Amerikos lietuvių parama visose srityse, taip pat tęsiant politinę veiklą ir Amerikoje.

Kai iš pagrindų Lietuvoje pertvarkomas visas valstybinis, ekonominis ir kultūrinis gyvenimas, mūsų pareiga nuolatos palaikyti glaudžius santykius su Lietuvos vyriausybe ir jos atstovybėmis, derinant mūsų pagalbines veiklas.

Amerikos Lietuvių Taryba, pats pirmiausiai įsisteigęs Lietuvos laisvinimo veiksnys, kuris sudarytas iš įvairių ideologinių ir politinių demokratinėse organizacijų, užsibrėžė kovoti dėl Lietuvos nepriklausomybės atstatymo jos istoriškai etnografinėse sienose, siekti visose srityse demokratizacijos ir dabar toliau tęsti ir plėsti savo veiklą.

Naujomis Nepriklausomos Lietuvos gyvavimo sąlygomis, vadovaujantis ALTO 51-mojo suvažiavimo nustatytais gairėmis, Amerikos Lietuvių Taryba savo veiklą plečia. Jau prieš porą metų užmegztas ryšys su Lietuvoje atsikūrusiomis demokratinėmis organizacijomis, su Lietuvos Respublikos vyriausybės nariais veiklos suderinimui palaikomas ryšys, - o vyks-

dar reikia programas parengti lietuvių kalba. Todėl akademija su universiteto Kauno humanitariniu fakultetu dalyvauja ruošiant projektą žemės ūkio specialistams perkvalifikuoti pagal Europos bendrijos tarybos švietimo ir profesinio lavinimo komisijos siūlomą programą.

Akademią į kvalifikacijos kursus pagal 60 val. programą artimiausiu metu kviečia žemėtvarkininkus. Esame pasirengę padėti inžinieriams hidrotechnikams, norintiems dirbti žemėtvarkininkais. Be to, kuriama mokslinė žemėtvarkos laboratorija. Mokslininkai ir studentai teiks mokslinius sprendimus, reikalingus agrarinei reformai. Po mėnesio į kursus kviesime ir žemės ūkio ekonomistus.

tant VLIKO veiklos baigiamajai stadijai, Washingtono plečiamas Amerikos Lietuvių Tarybos atstovavimas, – šiais metais ALTas pirminin kauja Amerikos Pabaltiečių Komitetui Washingtono, – visuomet dalyvauja kartu su Amerikos delegacijomis tarptautinėse konferencijose, – stengiamasi ir toliau Kongrese ir valstybės įstai-gose propaguoti Lietuvos pagalbos reikalus, pravedant mums palankias rezoliucijas ir kt. Tam tikslui ALTas išplėtė informaciją ir jos technines priemones, palaikant ryšį JAV-bėse ir su Lietuva.

Taigi, visa tam reikalinga dar daugiau lėšų. Tikimės, kad visuomenė Vasario 16 proga gausiai parems ALTo pastangas savo aukomis.

Sveikiname visus Vasario 16 minėjimo proga, reikiame padėką už ankstyvesnę ALTui paramą ir būsimame visuomet dėkingi už visas aukas Lietuvos politinei bei Lietuvos pagalbos veiklai, kurią ALTas jau tęsia šeštas dešimtmetis.

Tegyvuoją Nepriklausoma demokratinė Lietuva!

Grožvydas Lazauskas
ALTO pirmininkas
Petras Bučas,
vicepirm. finansiniams reikalams

1992 m. sausio 10 d.

ALT INFORMACIJA

Amerikos Lietuvių Taryba sausio 13 d. – Laisvės Gynėjų Dienos minėjimo proga pasiuntė Lietuvos Respublikos prezidentui prof. Vytautui Landsbergiui pareiškimą, kartu jungiantis į bendrą minėjimą ir pagerbiant sausio 13 d. Lietuvos Laisvės Gynėjus – Mūsų tautos didvyrius.

DĖMESIO

**visiems norintiems susigrąžinti
išlikusį nekilnojamąjį turtą
LIETUVOJE!**

**1991 metų birželio 18 dieną išleistu LIETUVOS
RESPUBLIKOS ĮSTATYMU, lietuviai norintys
susigrąžinti išlikusį nekilnojamąjį turtą Lietuvoje,
kaip:**

- 1. Žemę**
- 2. Miškus**
- 3. Ūkinius-komerčius pastatus**
- 4. Gyvenamuosius namus**

**TURI BŪTINAI PADUOTI prašymus . Laikas
prašymams paduoti pratęstas.**

Šiuo skubiu reikalu jums gali patarnauti **Juridinė Agentūra "JusCon" Lietuvoje** ir jos atstovai Kanadoje. Visi dokumentai pristatomi į vietines savivaldybes, pagal turto vietą Lietuvoje, per 3-4 dienas nuo jų užregistravimo. Suinteresuoti asmenys prašomi kreiptis šiuo

tel. (416) 767-8711
FAX (416) 536-1263 Toronto.

TAUTINĖS KULTŪROS IR VERSLININKYSTĖS PUOSELĖTOJAS

Valdas Prunskus
Filosofijos mokslų kandidatas

Petras Vileišis (1851-1926) – žymus tautinio atgimimo veikėjas, kovotojas už lietuvių spaudos sugrąžinimą, populiarių knygelių liaudžiai rašytojas ir leidėjas. Apie tose srityse jo nuveiktus darbus periodinėje spaudoje plačiai rašyta. Kur kas mažiau nušviestas kitas itin svarbus ir mūsų tautinei kultūrai labai reikšmingas P. Vileišio vaiklos baras būtent verslininkystė.

Ja Lietuvoje ligi pat nacionalinio judėjimo pakilimo 19 a. antroje pusėje mažai domėtasi. Lietuviai buvo nepratę verstis prekyba, pramone, amatais. Tokiai nuostatai susiformuoti įtakos turėjo gilios tradicijos. Senovės lietuvis, įpratęs kariauti ir dirbti žemę, su panieka žiūrėjo į amatus, naminę pramonę ir pavesdavo paprastai tuos verslus silpniausiems šeimynos nariams. Tai pastebėję Lietuvos kuni gaikščiai, stengėsi kviesti amatininkus ir pirklius iš svetur. Jiems nuolat buvo teikiamos lengvatos, kuriomis stengtasi atpirkti Lietuvos kelių blogumą ir miestų prastumą.

Nebuvo skatinama verslininkystė apjungus Lenkiją ir Lietuvą į Žečpospolitos valstybę. 1633 metai Seimas priėmė įstatymą, pagal kurį bajoras, užsiimantis prekyba, pramone ar amatais, netenka savo titulo ir visų privilegijų. Todėl nenuostabu, kad į Lietuvą noriai vyko pirkliai ir amatininkai iš visos Europos.

1795 m. Lietuva buvo prijungta prie Rusijos imperijos. Caro administracija draudė žydams gyventi centrinėse Rusijos gubernijose, skatino jų apsigyvenimą imperijos pakraščiuose, ypač Lietuvoje. Atvykusieji į Lietuvą žydai 15 metų buvo atleidžiami nuo valstybinių prievolių. Kadangi žydams buvo uždrausta verstis žemdirbyste, tai šis apribojimas pastumdė juos į amatus ir prekybą, kur jie greit užėmė vyraujančią padėtį. Lietuviai, negalėdami pragyventi "iš žemės" buvo priversti ieškoti laimės užjūryje.

Dar besimokydamas Šiaulių gimnazijoje P. Vileišis suprato, kad jeigu lietuviai būtų ėmęsi prekybos, amatų, tai nereikėtų vykdyti ieškoti duonos svetur. Jie būtų galėję rasti darbo tėvynėje. Todėl 1870 metais aukso medaliu baigęs Šiaulių gimnaziją, jis sąmoningai renkasi tą specialybę, kuri jam galėtų užtikrinti sa-

varankiškumą, nuo kitų mažiausiai priklausanti gyvenimą. Nutaria stoti į Petrapičio kelių institutą. Tačiau kaip katalikas nebuvo priimtas. Tuomet įstoja į Petrapičio universiteto fizikos-matematikos fakultetą. Jį baigęs galėjo gauti bet kurioje valdžios įstaigoje gerai apmokamą vietą. Tačiau tai jo neviliojo. Jis buvo pasiryžęs siekti savo užsibrėžto tikslo. Baigęs universitetą matematikos kandidato laipsniu, 1876 metais P. Vileišis vėl stoja į Kelių institutą. Šįkart – sėkmingai.

Studijuodamas universitete ir institute jis aktyviai dalyvavo vietos lietuvių studentų veikloje, redagavo rankraštinių laikraštėlių "Kaišis Melagis" (1875-1876). Pasinaudomas Rusijos – Turkijos karo metų suirutė, jam pavyko gauti leidimą išspausdinti lotynišku šriftu paties paruoštas knygeles liaudžiai "Apsakinėjimas apie žemę ir atmainas oro" (1876), "Dvi labai naudingos šnekos" (1876), "Jurgis Stefenonas", "Pas mus ir kitur", "Jonas ir Aniuta" (1879). Tuo būdu P. Vileišis pirmasis pralaužė caro administracijos vykdomą draudimą lietuviškiems rašmenims. Šiais leidiniais rėmėsi prof. J. Baudoin de Courtenay, kai buvo užpultas dėl kunigo A. Juškos liaudies dainų rinktinės spausdinimo lotynišku šriftu, o ne graždanka.

Kukliomis studentiškomis lėšomis išleistas knygelės rodė P. Vileišio pozityvią orientaciją. Todėl nenuostabu, kad jo pažiūros į tautos atgimimą gerokai skyrėsi nuo aušrininkų, ypač J. Basanavičiaus romantiškų pažiūrų.

19 a. pabaigoje pasireiškęs lietuvių tautinis judėjimas buvo istoriškai romantiško pobūdžio: žavėtasi garsia lietuvių praeitimi, uoliai mokytasi gimtosios kalbos, rinktos liaudies dainos. Tokią nuostatą išreiškė ir aušrininkų ideologija. Aušrininkai ypač J. Basanavičius nematydami greito išsivadavimo iš carizmo jungo perspektyvos, stengėsi bent sušvelninti jį lietuvių atžvilgiu. Šiuo atveju jiems buvo svarbiausia išlaikyti tautą nuo pražuvimo. Reikėjo elementariausių žmogiškųjų teisių. "Juk ir mes esame tokie pat žmonės, kaip ir mūsų kaimynai, ir norime visomis teisybėmis, prigulinciomis visai žmogystei lygiai su mūsų kaimynais nau-

dotis." – rašė J. Basanavičius "Aušros" programiniame straipsnyje. (Priekaba. – "Aušra", 1883 Nr. I, P. 4)

Teisė į gimtosios kalbos vartojimą, tautos atmintį gyvenimas bene labiausiai rūpėjo aušrininkams. Manyta, kad išlaikyti tautą nuo pražuvimo galima tik reikalaujant lietuviams didesnių teisių. O tai jau buvo politika, kurios P. Vileišis nemėgo ir ne norėjo jos proteguoti tiems, kuriuose įžvelgė tautos ateitį – valstiečiams.

Aspiracijų didėjimas, manė jis, turės eiti kartu su pozityvios kultūros augimu. To dėl P. Vileišio nuomone, norint lietuvius prikelti iš tautinio apsnūdimo ir vesti į šviesią ateitį, nepakanka vien tik juos sužadinti savosios praeities ir kalbos meilę, kurti gražius projektus, bet reikia taip pat imtis konkrečių veiksmų jų materialinei padėčiai pagerinti. Tik materialiai stiprėdami lietuviai galės atgimti, pakilti iš to skurdo ir paniekos, į kurią juos įklampino ilgas vergavimas svetimiejiems.

Ši jo nuostata ryškiai atsispindi ir laiške 1877 m. gruodžio 13 d. rašytame J. Basanavičiui: "Kaip čia rankų nenuleisi, dairydamsis aplink save! Štai turiu išeiti institutą ir gal jį išiesiu Dievui padedant, už dviejų metų, būsiu inžinierius, gal būsiu aprūpintas materiališkai, tik tiek iš to turės gera mano kraštas, kai aš kartais atsigersiu šampano? Kai pasižiūriu savo kraštą, kartais imu siusti, nustoju proto: į

kokią bedugnę visa tai nugarinėjo, o jauti, jog ne tavo pajėgoms pakelti. Lietuvis būdamas niekam lietuvių neveliju tarnautojo karjeros, kur reikia savęs išsivadėti, kur reikia tautinę savo dvasią užkimšti: gimtinės savo kalbos užsiginti, visados giedirbti kitų naudai nors ir už atlyginimą. Dėl to laisvo pramonininko ar pirklio amatas man rodos apgaubtas stebėtina, širdį pagaunančia aureole: ten gali būti laisvas".

Nuoširdžiai trokšdamas padėti savo tautai, vesti ją į geresnę pasiturintį gyvenimą, P. Vileišis kartu suprato, kad to savo idealo galės siekti tik būdamas laisvas, nuo rusų valdžios įstaigų nepriklausomas žmogus. Todėl 1880 m. baigęs Kelių institutą ir kiek padirbėjęs geležinkelio valdyboje kaip kelių ryšių inžinierius ir pabūvojęs Belgijoje, kur turėjo progos susipažinti su geležinkelio tltų statyba, pats imasi savarankiško rangovo darbo – stato geležinkelio tiltus. Būdamas geru savo specialybės žinovu, organizatoriumi ir sąžiningu darbų vykdytoju, jis greit pelnė Rusijos Susisiekimo ministerijos pagarbą, turėjo daug užsakymų, kurie įgalino susikrauti didelį kapitalą. Tapęs turtingu žmogumi P. Vileišis sugrįžta su kapitalais į Lietuvą, į Vilnių, kuris tuo metu buvo iš esmės lenkiškas. Lietuvių inteligentų čia buvo negausu. Pramonė ir prekyba – svetimtaučių rankose. Ekonominis lietuvių atsilikimas – akivaizdus.

P. Vileišis suprato, kad atgimstančiai Lietuvai labai svarbu sustiprėti ekonomiškai. O tai be švietimo žinių, pažangaus ūkininkavimo

metodų ypač valstiečių ūkyje diegimo, verslų plėtojimo – pasiekti neįmanoma. Lietuvai reikia "ekonominės šviesos", o toji šviesa į kaimą galinti plisti tik per lietuvišką spaudą. Todėl nesulaikdamas spaudos grąžinimo, P. Vileišis lietuviškas knygeles pradeda spausdinti užsienyje: Tilžėje ir Amerikoje. Savo vertimuose ir sekimuose, pritaikytuose Lietuvos sąlygoms, jis pateikia patarimus valstiečiams įvairiais racionalaus ūkininkavimo klausimais ("Avių auginimas" (1902), "Bulvių vaisymas" (1900), "Dykviečių apmedžiavimas" (1903), "Ūkiškos draugystės" (1901)). Supažindina su amatais, kurių derėtų lietuviams išmokti ("Ką ir kaip kai kurie amatininkai dirba" (1903), "Kai kurie amatai" (1903), "Tekinimo amatas" (1902), supažindinimas su šalpos draugijų veikla ("Savišalpystė" (1903). Verslininkystės ir ūkinės išmonės puoselėjančių knygelių leidimui P. Vileišis eikvojo daug energijos ir lėšų. Jis beveik dvigubai apmokėdavo kiekvienos knygelės (išleido per 50) spausdinimo išlaidas ir ją pačią kam nors dovano-davo išplatinti. Tai aiškiai matyti iš jo laiško Matynui Jankui, kuris jam kurį laiką tarpininkavo spausdinant lietuviškas knygas Mažojoje Lietuvoje. Kartu P. Vileišis savo knygelėms nustatydavo kainą. Tačiau M. Jankus jo nustatytos kainos nesilaikydavo ir pardavinėdavo žymiai pigiau. Kodėl taip elgėsi P. Vileišis tuo metu plačiai žinomas savo labdaryste? Tuo, matyt, jis tarsi norėjo pabrėžti, kad knygų leidimas – tai irgi verslas (o ne labdarystė), kuris galės duoti pelną. Knygų leidimas ir platinimas, paremtas komercijos išskaičiavimais galės duoti pelną. Todėl lietuviai šiuo verslu turėtų užsiimti.

Bet pats P. Vileišis iš knygų leidimo nepraėjo. Atvirkščiai patyrė tik nuostolius. Nepraėjo ir Vilniuje įsteigęs spaustuve ir knygyną ir ypač 1904 m. pradėjęs leisti "Vilniaus žinias". Kasmet laikraštis duodavo 25 tūkstančius rublių nuostolio. Tačiau "Vilniaus žinių" vaidmenį telkiant lietuvių inteligentus, ugdant tautinę savimonę Vilniaus krašte sunku pervertinti. Patirtus nuostolius iš dalies padengdavo geležies fabrikas, kurį 1905 m. P. Vileišis įsteigė Vilniuje. Į šį fabriką jis stengėsi priimti kuo daugiau lietuvių. Iš aplinkinių kaimų surinkti valstiečiai tapdavo kvalifikuotais darbininkais – miesto gyventojais. Tuo būdu P. Vileišio dėka (Nukelta į 8 psl.)

BALTIA EXPRESS CO. LTD

INTERNATIONAL PARCEL SERVICE TO EASTERN EUROPE

SUBSIDIARY OF AMBER GROUP
INTERNATIONAL AND DOMESTIC FREIGHT FORWARDING
PRES. VIDMANTAS RAPŠYS

TIK 90 CENTŲ UŽ SV. VIRŠ 80 SV.

**SIUNTINIAI Į LIETUVĄ SU PRISTATYMU Į NAMUS
BE MUITO**

**TIK \$1.00 UŽ SV., JEI SIUNTINYS
LENGVESNIS, KAIP 80 SV.**

- SIŪSKITE VISKĄ: NAUJUS IR NAUDOTUS DRABUŽIUS, VAISTUS, MAISTĄ, RADIO APARATŪRĄ, BEI ASMENINIUS SIUNTINIUS
- MES ĮPAKUOJAME IR APDRAUDŽIAME SIUNTINIUS
- PERVEDAME PINIGUS, PERSIUNČIAME DOKUMENTUS
- ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE PAIMAME SIUNTINIUS IŠ NAMŲ
- MINIMALI SIUNTINIO KAINA \$25.00

**GALIMI EXPRESS CARGO SIUNTINIAI
PER 12 DIENŲ**

ATVEŽKITE ARBA SIŪSKITE UPS ADRESU:
3782 W. 79TH ST.
CHICAGO, IL 60652

**TEL. 1-800-SPARNAI (TOLL FREE)
1-800-772-7624**

1-312-284-6449

KODĖL MOTERŲ DAUGIAU NEGU VYRŲ

Dr. Jonas Stankaitis

Šiandien šiaurės Amerikoje gyvena šeši milijonai moterų daugiau, negu vyrų. Moterys pergyvena vyrus maždaug septynerius metus. Tas metų tarpas vadinasi amžiaus spraga (gap).

Įdomu, kad gyvendami šių dienų moderniam pasaulyje susiduriame su skirtingomis kultūromis, skirtingomis dietomis, skirtingais gyvenimo būdais ir skirtingomis mirties priežastimis. Bet yra tiesa, kad moterys pergyvena vyrus. Kodėl?

Pradėkime iš pradžių: tai stovis prieš gimimą.

Pastojimo metu vyriški kūdikiai viršija moteriškus maždaug santykiu 110 prieš 100. Gi gimdymo metu šis santykis keičiasi mergaičių naudai: 105 berniukai kiekvienam 100 mergaičių. Gi sulaukus 30 metų amžiaus berniukų ir mergaičių skaičius yra lygus. Taigi vyrų skaičius palengva mažėja. Vėliau po 30 metų mergaitės pradeda viršyti vyrus. O 80 metų amžiaus moterų yra dvigubai daugiau, negu vyrų. Pasak Deborah Wui-gard, epidemiologistė. Kiek viena mirtis pakerta vyrų daugiau, negu moterų. Mirties priežastys: Melancholija, širdies ligos, plaučių vėžys, savižudybės, kepenų surandėjimas (circhosis), plaučių uždegimas.

Prieš 100 metų amerikiečiai vyrai pragyvendavo moteris. Bet 20 šimtmečiuose moterys pradėjo ilgiau gyventi.

Pagrindas: medicinos progresas. Sumažėjo pavojai gimdymo metu ir ši spraga ėmė siaurėti. 1946 metai, tai metai kada ši spraga išnyko ir tik trumpam laikotarpiui. Po to moterų amžius kilo ir pralenkė vyrų amžių. Kodėl?

Iš dalies kalti patys vyrai. Vyrai didesni pypkoriai, geria daugiau alkoholio ir tuo pačiu išstato savo gyvybę į pavojų.

Taigi, jeigu draugo ar brolio didžiųjų švenčių išvaikėse nerandi namuose, tai ieškok jų artimiausioje smuklėje arba emergency kambaryje ligininėje arba kalėjime arba visuose trijuose institutuose, tik ne tuo pačiu laiku. O draugė ar sesė, sėdi namuose ir tik ligos atvejuje galima rasti ją ligininėje. Vadinasi sesė ar draugė, kaip šauni sportininkė, pajėgia peršokti per smuklę ir kalėjimą. O kur automobiliai!

Širdies ligos. Apie 1950 metus širdies ligos vyrus palietė daug dažniau, negu moteris. Kaltė buvo meta-

ma tamybai, nervų įtampai. Būk moterys "sėdėdamos namuose" išvengia tos nelaimės. Netiesa. 1985 m. rodo, kad moterų tarnautojų skaičius padvigubėjo, bet jų sveikatos stovis rastas toks pat, kaip ir "namuose sėdinčių".

Akademikai pradeda tikėti, kad "Motina Gamta" simpatizuoja moterims.

Genetika (paveldėjimas). Visi gyviai yra sukurti pagal chromosomų (celių dalelių) nustatytus dėsnius. Žmonės turi 23 poras chromosomų, iš kurių pas vyrus viena pora yra skirtinga ir paženklinta "xy". Pas moteris visos poros aiškiai pažymėtos "xx". Čia ir kyla klausimas at tas "y" kartais nėra visų apsunkinimų priežastimi. Nustatyta, kad "y" yra hemofilijos (kraujo nekresėjimo) ir raumenų destrukcijos genetinė priežastis. Bet yra daug genetinių ligų, kuriomis serga ir moterys. Tai gi šiuo atveju genetika atnestina.

Hormonai. Širdžiai svarbus yra moteriškas hormonas, estrogenas, kuris pilnai produkuojamas iki 40 m. amžiaus. Vyrus širdies ligos pradeda persekioti sulaukus 30 metų. Taigi, tarp 30 ir 40 metų moterys širdies ligų atžvilgiu turi 10 metų kredito. Šitame dešimtmetyje nuo širdies ligų vyrų miršta 3 kartus daugiau, negu moterų. Gi po 40 metų amžiaus moterų mirtingumo santykis artinasi prie vyrų mirtingumo.

Cholesterolis. Berniukų ir mergaičių "geras" cholesterolis (HDL) yra vienodo aukštumo iki brendimo laikotarpio. Berniukams bręstant atsiranda testosteronas, vyriškas hormonas, kuris sumažina "gerą" cholesterolį. Gi bręstant mergaitėms, cholesterolis nesikeičia. Čia ir yra mergaitėms sveikatos priedas.

Testosteronas išaugina berniukams stiprius raumenis, stipresnius kaulus ir norą pasipriešinti agresijai. Bet tos garbės dienos, kada vienai genčiai reikėjo apmėtyti sunkiais akmenimis kitą gentį, jau praėjo. O šiaandien sitpruolis vyras, susidūręs su sunkiais kasdieniais reikalais, greičiau palūžta. Moterys socialinius sunkumus lengviau pemeša negu vyrai.

Moterys yra mažiau sužalojamos gyvybei gręsenčių ligų, negu vyrai.

Jau septynioliktą šimtmečio pabaigoje buvo pastebėta, kad kiekvieno gydyto-

jo laukiamajame sėdi 2 kartus daugiau moterų, negu vyrų. Tas tinka ir mūsų laikams. Moterys ir dabar dažniau lanko gydytojus. Vyrai dažnai slepia nusiskundimus nuo žmonių. Ir tik iš stenėjimo žmonos supranta, kad vyras serga.

O žmona: "Koks čia dieglys įlindo į pašoną. Ša – mat. Nelauksiu, kol dieglys pralauš šonkaulius ir širdį užgriebs".

Štai jau žmona ir sėdi gydytojo kambaryje.

Taigi, moterys dažniau vizituoja gydytojus, dažniau perka prirašytus ir neprirašytus vaistus ir ligos atveju daugiau dienų praleidžia lovoje.

Moterys dažnai serga artritu, pėdos kaulų deformacijomis, šlapimo pūslės uždegimais, kornais, hemonhidais, menstrualiniais sutrikimais, migrenomis ir kojų verikozais.

Tuo pačiu metu, kai vyrai serga širdies atakomis ar smegenų insultais, moterys serga savomis ligomis. Moterys serga ir gyvena. Vyrai serga ir miršta.

Protinės ligos labiau paliečia vyrus. Vyrai sunkiau perneša žmonių mirtis, negu moterys vyrų. Vyrai lieka prislėgti palinkę į ligas. Nu stoję žmonų, nustoja pasitikėjimo ateitimi, o ypač, jeigu neturi aukštesnių idealų. Vyrai stokoja draugų. Kur vyras deda koją: "Čia aš, čia mano" ir palieka vienas. Tuo tarpu moterys pajėgia sudaryti bendro likimo draugų ratelius.

Ir to rezultatai: 80% našlių senesnių negu 65 metų amžiaus gyvena pavienios.

Sportas. Sportuoti sveika ir garbinga. Ypač pasiekus tarptautinio masto. Prisiminkime 1936 m. Berlyno Olimpijadą, kur amerikietis Jesse Owens "subytino" Hitlerio rasės vyrus nušokdamas į tolį 26 pėdas ir 3/4 inčo. Hitleris jam nedavė savo "baltos" rankos, bet amerikiečiai jį priėmė lygiai su tokiomis pat ovacijomis, kaip gen. Mc Arthurą.

Tai pavieniai, istoriniai atsitikimai. Grįžkime prie kasdieninių sportininkų moterų. Jos, pasak D. Wui-gard, kad ir "sėdėdamos namuose", nuolat judėdamos bėga savo Marathoną. Tai irgi priedas sveikatai.

Išvada: Spraga tarp vyro ir moters amžių mažėja.

1970 metais ta spraga buvo 7.6 m.

1990 metais spraga buvo 6.8 m.

Moterų amžius netrumpėja, bet ilgėja. Gi vyrams įsijungus į moterų marathoną, amžius ilgėja greičiau.

Rita Jogminienė (kairėje) ir Daiva Girdvainienė iš Vilniaus, kurios buvo atvykusios į Chicago kartu su Šiaulių Dramos Teatro grupe gruodžio mėn. pradžioje. Jos atstovavo šios kelionės į Ameriką sponsorius – Bendrąją Lietuvos, JAV ir Vokietijos įmonę "Intra", kuri nupirko bilietus iki New Yorko. Šiaulių aktorių finansavimu ir globa Amerikoje rūpinosi Chicago Lietuvos teatrą "Vaidilutė". Ed Sulaičio nuotr.

TAUTINĖS KULTŪROS IR VERSLININKYSTĖS PUOSELĖTOJAS

(Atkelta iš 7 psl.)

Vilnius, kuriame lietuvių tuo metu sudarė palyginti nežymią gyventojų dalį pamažu ėmė atlietuvėti.

"Vilniaus žinios" pasirodė pemelyg nuostolingos, jų iš laikyti jis buvo nepajėgus. Sukauptas kapitalas vis labiau tirpo. Siekdamas pataisyti savo finansinę padėtį, 1914 m. P. Vileišis išvyksta statyti tiltų į Kaukazą. Čia vėl jį lydi sėkmė. Tačiau įvykus Spalio revoliucijai bolševikai uždirbtas lėšas nusavina ir 1921 m. P. Vileišis grįžta į Lietuvą be skatiko ir be vilties atgauti Gruzijoje paliktus turtus.

Nepriklausomoj Lietuvoj jo veikla buvo įvertinta. Jis paskiriamas Susisiekimo ministru. Technikų ir Inžinierių draugijos išrenka jį garbės pirmininku. 1925 m. Seimas paskiria jam valstybinę 13 kategorijos pensiją. Mirė P. Vileišis 1926 m. rugpjūčio 12 d. Palangoje. Vėliau jo palaikai buvo perkelti į Vilnių. Palaidotas Rasų kapinėse.

Savo kapitalu ir energija Vileišis buvo galingas ir įtakingas, jį gerbė ir caro administracija. Garsus jis buvo ne tik lietuvių, bet ir sveitimauciu tarpe. "Kas jo Vilniuje nepažinojo, – rašo A. Rucevičius. – Kai tik prabildavo apie Lietuvą ir lietuvių inž. P. Vileišio vardas visuomet pirmoje vietoje stovėdavo. Net nemokėjo Vileišio vardo nuo Lietuvos atskirti. Vileišis tai Lietuva, arba atžagariai: Lietuva – tai Vileišis" (A. Rucevičius. Didžiam vyrui. – "Lietuvos žinios", 1926, Nr. 187).

P. Vileišis savo pavyzdžiu įtikinamai lietuviams

parodė, kur glūdi jų galingumo šaknys. Lietuvis, norėdamas žengti į ateitį, kurti stiprią tautinę kultūrą, turi savo rankose turėti kapitalą, siekti būti turtingais. Tik turtinga visuomenė gali sudaryti palankias sąlygas kultūrai klestėti. Iš tiesų, jei ne P. Vileišio kapitalas ir entuziazmas, tai vargu ar lietuvių būtų įstengę taip greit suorganizuoti "Vilniaus žinių" dienraštį, kuris sėkmingai praskynė kelią Didžiajam Vilniaus Seimui (1905), Lietuviųmokslo draugijai, Lietuvių dailės draugijai ir kitiems svarbiems tautinės kultūros reiškiniams.

Ne mažiau reikšminga ir tai, kad P. Vileišis savo įmo nėmis, kuriose dirbo daug lietuvių, mokėjo darbininkams palyginti žymiai didesnę atlyginimą, bet taip pat padėjo ir pačiam Vilniui atlietuvėti. Tuo jis parodė, kad norint Lietuvos miestus atlietuvinti, patiems reikia daugiau į juos sprautis, mo kyti įvairių miesto gyvenime reikalingų amatų. Vykdydamas savo užmojus – ar statydamas tiltą per Nerį, ar steigdamas geležies fabriką, ar organizuodamas spaustuve, laikrštį, knygyną – jis vi sada prieš akis turėjo svarbiausius tautinės kultūros uždavinius. Tautos savimonės ir ūkinės išmonės, verslininkystės ugdymo reikalams ne gailėjo jėgų, aukojo savo turtus.

Šviestis, dirbti, rūpintis savo dvasine ir materialine gerove – toks buvo P. Vileišio gyvenimo šūkis. Jis tebelieka aktualus mums ir šiandien.

ŽINIOS IŠ LOS ANGELES AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SAJUNGOS SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

Valdybos sušaukti, sausio 12 tą dieną į Jono Steikū no šiai progai išpuoštą Tautinių Namų svetainę susirinko vietiniai ALT S-gos nariai ir jų artimieji. Pirmininkė Liucija Mažeikienė susirinkimą pradėjo prisimindama sausio tryliką Vilniuje žuvusių metines ir pakviesdama atsistojimu pagerbti jų atminimą.

Nelė Mockuvienė paskaitė pereinamo susirinkimo protokolą, kuris su mažais pataisymais priimtas. S-gos pirmininkas dr. Povilas Švarcas padarė trumpą pranešimą apie ateinančio Seimo planus gegužės mėnesį St. Petersburg, Floridoje.

Konsulas Vytautas Čeka nauskas davė susirinkusiems progos paklausti pakutinių žinių iš Vilniaus.

Antanas Mažeika Lietuvos Respublikos prezidento Antano Smetonos mirties keturiasdešimt aštuntų metinių proga paruošė išsamią paskaitą.

Aptarti skyriaus reikalai. Pirmininkė Liucija Mažeikienė prašė narius pagal išgales užsiprenumeruoti Lietuvoje einantį tautininkų laikraštį VILTIS. Nutarta, kad skyriaus vieną numerį užprenumeruos Tautiniams Namams, kur savaitės dienomis priešpiečiams susirinkę pensininkai galės jį paskaityti.

Po susirinkimo gražiai pasivaišinta ir maloniai pabendrauta. (rs)

IŠKILMINGOS, GRAŽIOS LIETUVIŠKOS VESTUVĖS

Tallat-Kelpšų giminė kilusi iš Žemaitijos; išsivijoj gyveno Clevelande, Ohio, vėliau – Chicagoje.

Darius, tos giminės atza-

la, sumainė žiedus 1991 m. lapkr. 23 d. su kaliforniete Audra Kontrimaitė, dr. Ričardo ir Raimondos dukra.

Vestuvės buvo vienos iškilmingiausių ir gražiausių Kalifornijoje 1991-mais metais. Lietuviškos. Su religinėmis ir lietuviškoms tradicijomis. Moterystės sakramento Audrai ir Dariui suteikė kun. vyt. Balčiūnas; o programą puotos metu (300 svečių) kultūringai pravedė gen. garb. konsulas Vaclovas Kleiza; tai tėvų – Kontrimų draugai. Graži aštuonių porų palyda; Los Angeles "Spindulio" ansamblis (Audra – jo narė) pašoko "Sadutę" ir "Rezginėlę", – svetimtaučius svečius tai be galo žavėjo.

Vaišės – Elegantiškos ir dosnios. A.R.

ŽINIOS IŠ BOSTONO

RENGINIŲ KALENDORIUS

Sausio 22, trečiadienį, 12 val. MIT, Bldg. 24, kamb. 414 Milda Bakšytė – Richardson pristatys autorių Karen Lux ir Peter Biella etnografinį filmą apie Amerikos lietuvių liaudies dailininko Joseph Menderio kūrybą. Iki pat mirties J. Menderis ilgėjosi Lietuvos laisvės sugrąžinimo, buvo paruošęs lietuviškų pinigų ir monetų seriją naujam spausdinimui. Filmą, už kurį Karen Lux suteiktas Ph. D. laipsnis, sukurtas konsultuojant Mildai Bakšytei – Richardson.

Lietuvių Piliečių Klubo Draugija, siekdama pagerinti Klubo būklę, rengia 3a. salėje polkų popietes. Šokiai vyks sausio 18, vasario 2 ir kovo 22 d.d. nuo 2 iki 6 val. p.p. grojant Joe Pasėkos ansamblui. Įėjimas \$7.50 asmeniui, bus šaltų užkandžių bufetas.

Vasario 1, šeštadienį, va-

Audra Marija (Kontrimaitė) ir Darius Tallat Kelpšai savo jungtuvų puotoje Californijoje. Greta pirmasis pabrolis jaunojo brolis.

kare Lietuvių Piliečių Klubo 3a. salėje įvyks iškilmingi šokiai. Rengia Petro Čepo Jaunimo Fondas stipendijai jaunuoliui / ei keliauti į Lietuvą. Pradžia 6 val. v. su atgaiva ir užkandžiais, vakarienė 7 val. v.. Programą atliks Bostono Lietuvių Jaunimo Šokių Grupė "Sambūris", vad. Rūta Mickunienė, bus rodomas skaidrės "1991 m. Lietuvoj" ir "Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas 1991 – 1992 m. "Šokiams gros Baltijos Kvarjetas iš Bostono. Bilietų kaina: \$25 asmeniui, \$15 studentui. Bilietus ir stalus tvarko: Rasa Čepaitė (617) 423-0080 x 218 dienomis ir

Audra Veitaitė (617) 782-6896 vakarais. Norinčius paremti fondą aukas galima rašyti ir siųsti: Petras Čepas Youth Foundation P.O. Box 497 South Boston, MA 02127.

Vasario 16, sekmadienį, 10:30 val. ryto Šv. Petro Bažnyčioje So. Bostone bus laikomos iškilmingos Mišios, organizacijos kviečiamos dalyvauti. Šventinis minėjimas įvyks 1 val. p.p. Lietuvių Piliečių klubo 3a. salėje. Numatoma dviejų dalių programa. Rengėjai Bostono LB Apylinkė, ALT-'as, pirm. Gintaras Čepas. L.Ž.

DAR VIENAS TAUTIETIS IŠ VILNIAUS UNIVERSITETO

Vilius Pogoželskis

Po to kuomet "Dirvoje" buvo išspausdintas rašinėlis apie Illinois universitete studijas gilinantis keturis Vilniaus universiteto dėstytojus: R. Skyrių, A. Malikėną, A. Naviką ir S. Urbonavičių, tuoj pat atsiliepė Vilniaus un-to buvęs dėstytojas Vilius Pogoželskis, dabar studijuojantis Kento universitete, Ohio valstijoje. Jis to universiteto bibliotekoje perskaitė žinią apie savo buvusius draugus "Dirvos" laikraštyje ir per šio laikraščio redakciją pasiuntė laišką šių eilučių autoriui, prašydamas pagelbėti susisiekti su Chicagoje studijuojančiais vilniečiais.

Tas buvo padaryta, o taip pat jis pats buvo paprašytas papasakoti apie save "Dirvos" skaitytojams. Štai, iš jo gautas atsakymas: "Man 28-ri metai, esu vedęs žmoną Editą, ir gyvename Vilniuje. Gimiau ir augau Vilniuje. Pradžioje mokiausi Vilniaus 31-joje vidurinėje mokykloje, kurią 1981 m. baigiau. Po to įstojau į Vilniaus Universitetą, Ekonominės kibernetikos ir finansų fakulteto, ekonominės informacijos mechanizuoto apdorojimo specialybę. Šią specialybę, beje, yra baigę Antanas Malikėnas ir Rimvydas Skyrius, kurie prieš išvykdami dirbo mūsų auklėjamojoje Ekonominės informatikos katedroje.

1986 metais baigiau Universitetą ir dirbau pagal paskyrimą Liaudies ūkio planavimo ir ekonomikos mokslinio tyrimo institute ekonomistu. Šis darbas buvo nuostabus ta prasme, kad ten gavau pakankamai geras žinias ir tuo pačiu užpildžiau žinių spragą makro ekonominės analizės modeliavimo srityje. Šiame institute, turbūt, viename iš

pirmųjų buvo bandyta naudoti duomenų analizei statistinės analizės programų paketą SAS (Statistical analysis system). Todėl praktiškai juo ir naudojoms savo tyrimuose. Buvo pradėtas mokslinis darbas, kuris buvo susietas su Paslaugų sferos dinamikos analize ir modelių paruošimu respublikai.

Vėliau darbą teko nutraukti dėl būtinosios karinės tarnybos. Grįžęs, radau pasikeitusį iš pagrindų institutą, kuris praktiškai neteko savo galios dėl to, kad vedantieji specialistai paliko šį institutą dėl grėšiančio jo panaikinimo. Mokslinis darbas neteko prasmės, dėl besikeičiančios ekonominės terpės.

Isidarbinau Vilniaus Universitete, Prekybos fakulteto, personalinių kompiuterių laboratorijoje. Laboratorija buvo besikurianti ir man atrodė puiki vieta išbandyti save ir pagaliau gilinti žinias naujoje srityje – personaliniuose kompiuteriuose, nes ligi tol su jais neteko dirbti. Jie atsirado Lietuvoje man būnant armijoje. Po pusantų metų darbo laboratorijos vedėjo pareigose ir turint keletą dėstytojų valandų ekonominės informatikos katedroje, susidūriau su aibe problemų. Dabar atvykau į Kento Valstybinį Universitetą su tikslu įgyti magistrų laipsnį biznio srityje.

Šalia studijų Vilius dirba 15 valandų asistentu ir pade da vienam iš Kento un-to ekonomikos katedros profesorų moksliniuose tyrimuose. Tokiu būdu iš čia gauna mas atlyginimas leidžia apmokėti mokslą, nes yra dar gaunama dalinė stipendija. Dabartiniai jų tyrimai yra susiję su Lietuvos ekonomija.

Viliui patinka Kento studentiškas miestelis ir puiki universiteto biblioteka, kurioje gausu lietuviškų knygų ir čia gaunami trys lietuviški laikraščiai: "Dirva", "Darbininkas", "Tėviškės Žiburiai". Ed.Šulaitis

PETKUS TĖVAS IR SŪNUS MARQUETTE FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Petkus Funeral Home
1410 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-863-2108

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS
DONALD A. PETKUS

DONALD M. PETKUS
LAWRENCE C. GASUNAS

SENJORŲ DAINA

Vladas Vijeikis

Florijonas, mano draugas, ana dieną sako man:

– Ar pastebėjai, kad mes turime dainas visokioms progoms, neskaitant himno, kurį dabar giedame kur reikia ir kur nereikia. Taip sakant, patriotiškai išsismagine. Nevisiškai linksmais atsitikimais užtraukiame "Marija, Marija".

Nei šiaip nei taip nusiteikę, norėdami pakelti savo patriotinius jausmus, uždainuojame "Lietuva brangi". Bet šios dainos melodija tokia graudi, kad nevienam ir ašaras į paviršių ištraukia. Rečiau dainuojame "Lietuviais esame mes gimę". Labai sudėtinga melodija. Net ir chorams nelengvai įkandama. Nors ją vadiname antruoju himnu, bet kaip ir vengiame. Mat nevisi muzikalūs.

– Florijonai, tavo įžanga ilgoka. Ką norėjai pasakyti? Koks tavo muzikalinis tikslas?

– Nebūk toks nekantrus. Lyg mergiotė sau vyro besizvalgydama. Tokios senmergėmis dažniausiai palieka. Reikalus reikia svarstyti iš esmės ir nuodugnai. Tai gi, apie ką mes čia kalbėjome?

– Pasimečiau tavo filosofijoje. Rodosi apie dainas, o gal apie senmerges.

– Apie dainas! Bet čia reikia šios tokios įžangos. Ar priklausai Pensininkų draugijai? O gal "senior citizens"? Taip sakant aukšinių piliečių draugijai?

– Ko čia mane į senjorus per prievartą grūdi? Galiu dar palaukti.

– Dėl to aš abejočiau. Pensininkai tave išskėstom rankom priimtų. Galėtum apie jų veiklą parašyti. Tik klausimas kokią? Visi laukia, kad jie ramiai sau supamose kėdėse sėdėtų įvairių draugijų veiklai čekius rašytų ir niekam nelįstų į akis. Testamentus, kad padoriai surašytų ir kapitalą paliktų tiems, kurie daug geriau moka tvarkyti negu jie.

– Florijonai, vėl nukrypai į testamentus ir kitokius keblus reikalus. Geriau aiškink, ką norėjai pasakyti. Aš ne senmergė, bet man kantrybės pradeda pritrūkti.

– Nesikarščiuok, kaip jaunavedys pirmą naktį. Dar vieną įžangėlę. Organizuotos visuomenės turi savo dainas ir himnus. Net ir neorganizuotai susirinkę pagerbti, kokį stipriai nusipelnusių veikėjų turi dainą. "Ilgiausių metų". Jeigu veikėjas dar jaunas tai traukia "vaisingų metų", bet jeigu

veikėjas jau gerokai nusiveikęs, tai pasitenkina "darbinųjų metų". Čia labai korektiška, nes veikėjas jau senai nebevaisingas. Tas rezervuota jauniems.

– Florijonai ir vėl nubangavai kažkokiais ilgiausiais metais. Kas toliau?

– O dabar, kada man atrodo supratai simbolinių dainų prasmę, tai aš tau pasakysiu, jog pastebėjau, kad pensininkai arba senjorai piliečiai, neturi savo padorios dainos, o gal net himno. Tad aš nutariau pasiūlyti specialią simbolinę dainą.

– Išskentėjau tavo įžangą ir filosofijas. Dabar žiebk tą dainą, kuri tavo galvoje sukinėjasi.

– Atrodo, kad su tavim dar galima susikalbėti. Tai gi, daina:

Pragėriau žirgelį ir kamanėles ir praūliavojau jaunąs dieneles. Sugrįžo žirgelis ir kamanėlės, tiktai nesugrįžo jaunos dienelelės.

Florijonas nukreipė į mane klausiamą padabintą žvilgsnį. Kadangi nesulaukė greit atsakymo, tai klausia:

– Gal gerai nesupratai simbolinės prasmės?

– Supratau, bet abstinentalai labai piktinsis ir nedainuos pagėriau žirgelį.

– Na, neišgeriantieji galėtų pusbalsiu dainuoti: 'praganiau'. Būna atsitikimų, kad žirgelis nulekia į žalesnę dobilieną. O visa kita tik ras perlas. Liaudies išmintis pasirodo visoje aukštybėje. Tik pagalvok. Žirgelis, pats brangiausias turtas, kaip ir jaunystė. Žirgelis sugrįžo. Kai kurie, dainuodami galėtų pagalvoti apie prarastas akcijas, namą, žmoną. Tai vis simbolizuoja žirgelį. Paskutinis posmas, žinoma graudus. Čia reikėtų sugalvoti ką nors nauja. Kaip tu manai apie tokią pabaigą? "Bus dar dienos ir ne vienos. Dar pakelsime stiklinę už jaunystę, už tėvynę!"

Nenorėjau per daug girti Florijono, kad neišpuiktų. Bet paskutinis posmas man patiko. Tas velnio vaikas turi gabumų.

55 SVARŲ MAISTO

SIUNTINYS yra pats mėgiamiausias Lietuvoje: dešros, sūris, aliejus, kruopos, kava, cukrus ir kiti produktai, \$85.

22 SVARAI vien tik mėsos gaminių \$85.

TRANSPAK, 2638 W. 69TH ST., CHICAGO, IL. 60629. Tel. 312-436-7772

GYVENIMIŠKOS ĮVAIRENYBĖS

Gerardas Juškėnas

PRAPLĖS AUTO INSPEKCIJA

Ohio valst. senatorius Gary Suhadolnik pateikė Ohio senato Energijos, Gamtos Išteklių ir Aplinkos komitetui įstatymo projektą, kuriuo siūloma išplėsti auto mobilių išmetamųjų vamzdžių tikrinimą ne tik Cuyahogos, bet ir kitoms metropolinėms Akrono–Clevelando, Cincinnati, Dayton–Springfield ir Toledo sritims. Šiuo metu taip yra tikrinama apie 900,000 automobilių ir lengvųjų sunkvežimių Clevelande. Naujas įstatymas išplės tą skaičių dar 3,5 milijonų transporto priemonių. Apskirtyse, kur tokie patikrinimai yra daromi, apie 90% transporto priemonių turi teigiamus rezultatus. Kitiems tenka suderinti motorą ir kartoti tikrinimą.

STATYS FEDERALINĮ KALĖJIMĄ

Columbianos apskrityje, šalia Elkton, OH. kaimo bus statomas federalinis kalėjimas, kuriame tilps 3,000 kalinių. Kalėjime, kurį žada pastatyti per 4 metus, bus 1,000 Columbianos gyventojų darbo. Ši Ohio sritis da

bar turi daug bedarbių. Tai bus pirmas federalinis kalėjimas Ohio valstybėje. Artimiausi federaliniai kalėjimai yra – Allenwood, PA, Marion, Ind. ir Milan, Mich

WOOLWORTH CORP. REFORMOS

JAV-bėse Woolworth Corp. turi 6,500 krautuvų. Iš jų 900 per ateinančius 18 mėn. bus parduotos kitiems, uždarytos arba pertvarkytos. Šie pakeitimai palies 10,000 tarnautojų, tačiau neaišku kiek jų praras darbą.

Reformų taikiniais bus 25% visų Kinney batų krautuvų; 15% Kids Mart ir Little Folk Shops – vaikų drabužių krautuvų; 8% visų JAV-bėse esančių Woolworth ir Woolworth Express krautuvų. Be to, bus parduotos arba uždarytos – 207 Susie's & Sportelle moterų drabužių krautuvės ir 268 Richmond Brothers bei Anderson - Little men's rūbų prekybų. Pirkėjų skaičiams vis mažėjant Woolworth Corp. buvo priversta imtis griežtų žygių. Nežiūrint į apkarpytus JAV-bėse, Woolworth tikisi atidaryti 850 krautuvų užsienyje.

LIBIJA NEPAVILIOJO

Associated Press žinomis Libija bandė prisikalbinti du rusų atominių programų ekspertus pereiti pas juos dirbti, siūlydami \$2000 mėnesinę algą. Sovietų Sągai subirėjus, daugumas jos atominių specialistų tapo be darbais.

Vakarų pasaulį kiek nuramino rusų mokslininkų pažadai, kad jie neis dirbti Libijai, Irakui ar kuriam kitam 3-jo pasaulio kraštui. Rusų mokslininkai daug metų dirbo gerindami atomine energija varomas raketas.

Esą tokios raketos pagreitintų erdvės skrydžius. dabar jie pasiūlė bendromis jėgomis su JAV-bėmis statyti ir išbandyti atominius motorus raketoms skristi į Marsą. Iki šiol erdvės skrydžiams naudojamos cheminės raketos dėl atstumų ir pavojų ra tinkamos žmonėms nusiskraidinti į Marsą.

ROMAS PUKŠTYS

Transpak firmos savininkas, vyksta į Lietuvą sausio gale. Perveda pinigų dolerių, tvarko palikimus. Atsiskaityti iki sausio 22 d.

TRANSPAK, 2638 W. 69TH ST., CHICAGO, IL. 60629. Tel. 312-436-7772

"TORVIL" LTD.

FORMERLY J&J CANADIAN-EUROPEAN EXP.-IMP. CO.

NEW LOWEST PRICES
DOOR TO DOOR DELIVERY

PARCELS TO
YOUR
HOMELAND

NEW!!! AIR CARGO service (4 - 5 weeks delivery)

► PAKIETAI PAČIŲ SUPAKUOTI (Nauji ir vartoti rūbai)

(mažiausia 5 klg. / 12 sv., iki nenustatyto svorio)

► STANDARTINIAI MAISTO PAKIETAI

(reguliarus pristatymas)

► GREITAS MAISTO PAKIETAS (14 dienų pristatymas)

► SVEIKATOS SVEČIŲ APDRAUDIMAS (tik Canadoje)

► PARDUODAMA RUSIŠKI AUTOMOBILIAI

žemiausios kainos – per 3 mėn. pristatymas

(Volga, Lada, Samara = Sputnik, Moskvich, Tavria, Niva).

GREITU LAIKU BUS GALIMA PIRKTI ŪKIO REIKMENIS

(traktorių, plūgą, sėjimo mašiną ir t.t.)

CALL TOLL FREE 1 - 800 - 932-7995

New dealers welcome

CANADA

Head Office

63 Galaxy Blvd., Unit #7, Rexdale, Ontario M9W 5P1
Tel: (416) 798-3320
Fax: (416) 798-3321

Branch

TORVIL PARCELS
404 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario M6R 2M9
Tel: (416) 534-3860
Fax: (416) 533-4910

LITHUANIA

LATVIA

ESTONIA

UKRAINE

BYELORUSSIA

MOLDAVIA

ARMENIA

GEORGIA

ST. PETERSBURG

MOSCOW

U.S.A.

Head Office

2136 West Chicago Ave., Chicago, Ill. 60622
Tel: (312) 278-5258
Fax: (312) 278-0875

Branch

R&R INTERPOSTMIK CO.
1055 Broadway, Buffalo, N.Y. 14212

Tel/Fax: (716) 894-9880

ACCEPT PARCELS BY UPS

CLEVELANDE ir kapylinke

CLEVELANDO

MUZIKOS INSTITUTO

statomoje operoje, The Secret Marriage, Domenico Cimarosa, viena iš pagrindinių rolių, Elisetta, dainuos Virginija Bruozytė-Mulionienė.

Operos spektakliai įvyks Sausio 24 d. 8:00 val vakare ir Sausio 26 d. 2:00 val. po piet Muzikos Instituto Kulas auditorijoje. Bilietų kaina – \$5.00, gaunami prie įėjimo.

SKAUTININKIŲ, SKAUTININKŲ

Židiniečių, ir Akademinio Skautų Sąjūdžio narių, kartu su Skautais Vyčiais, Vyresnėmis Skautėmis, Jūrų Budžiais ir Gintarėmis, suvažiavimas "Su Meile į Ateitį" įvyks 1992 m. gegužio mėn. 23-25 dienomis "Dainavos" stovyklavietėje, Michigane.

Visi šių vienetų nariai yra mielai kviečiami suvažiavime dalyvauti. Registracija reikia iki gegužio 15 d. Registracijos lapus galima gauti pas vienetų vadovus arba pas Amandą Mulionienę sekmadieniais parapijos kavinėje.

SKRYDŽIAI Į LIETUVĄ

Vis daugiau ir daugiau avialinijų planuoja skrydžius į Vilnių. Kaip kurios jau turi tokius skrydžius, kitos netrukus pradės. Sekančiomis avialinijomis jau galima pasiekti Vilnių:

Austrian Airlines (OS) – per Vieną, skrydžiai nuo 1/20/92. Skrenda du kartus per savaitę, grįžtant reikia nakvoti Vienoje, nakvynė en gratis. Iš Clevelando su Continental į New Yorką ir su Austrian Airlines į Vilnių.

Lufthansa (LH) – per Frankfurt / Main, skrydžiai nuo 3/30/92. Iš Clevelando į Chicagą ar Newark, persėsti į Lufthansa ir per Frankfurtą į Vilnių.

Lot Polish Airlines (LO) – per Varšuvą, skrydžiai nuo 4/1/92, skris tris kartus į savaitę.

SAS (SK) – per Copenhagen, skrenda tris kartus per savaitę. Iš Clevelando su Continental į Newark ir SAS per Copenhagen į Vilnių, grįžtant reikia nakvoti Copenhagoje.

Swiss Air (SR) – per Zu-

Clevelando skautų Vyčių rengtoje tradicinėje Kūčių vakarienėje 12-22 d. parapijos kavinėje dalyvavo per 40-tis sk. Vyčių ir jų svečių. Nuotraukoje R. Nasvytienė, M. Puškorienė, J. Budrienė dr. N. Juškėnienė, R. Bajoraitis, Stepas ir Giedrė Matai.

ATPIGO PLATINA

Platinos kaina New Yorko brangiųjų metalų prekyboje nuo sausio mėn. krito \$9.30 iki \$347.80 už unciją. Žinovai spėja, kad tas atsitiko dėl mažėjančios automobilių prekybos. Platina yra pagrindinis elementas, naudojamas automobilių dulintuvų koštuvų gamyboje, dėka ko mažinama oro tarša.

PARENGIMAI

1992 M.

- BALANDŽIO 25 d. Grandinės parengimas.
- BALANDŽIO 26 D. Šv. Jurgio parapijos Atvelykio Stalas 11:30 v.r. iki 3:30 p.p.
- KOVO 8 d. Lietuvių Fondo koncertas.
- GEGUŽES 2-3 d.d. – Clevelando ateitininkų metinė šeimos šventė.
- GEGUŽES 25 d. Prisiminimo diena ruošia Šv. Jurgio parapijos karo veteranų 613 postas 8:30 v.r. vėliavos iškeliamos, 9:00 Mišios ir vėliau pusryčiai.
- LAPKRIČIO 15 d. Šv. Jurgio parapijos rudens festivalis 11:30 iki 3:30v.
- GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

rich, grįžtant reikia nakvoti Zuriče. Skrenda du kartus į savaitę. Iš Clevelando su American Airlines į Chicagą, arba iš Clevelando į Bostoną su Continental, persėsti į Swiss Air ir į Vilnių.

Hungarian Airlines – per Budapeštą į Vilnių. Skrenda du kartus į savaitę. Iš Clevelando su Delta į Budapeštą ir su Hungarian Airlines į Vilnių.

Tikimasi, kad netrukus Air Lietuva skristi su Finnair iki Helsinkio ir tęsti kelionę su Air Lietuva į Vilnių. Taip pat, Lithuanian Airlines turi skrydžius iš Varšuvos ir iš Frankfurto į Vilnių.

Aeroflot turi tiesioginius skrydžius iš Berlyno, Frankfurto ir Varšuvos į Vilnių, bet prieš planuojant naudotis jų patarnavimu pasitarkit su kelionių agentūros atstovais.

Rita Staškutė, kuri specializuojasi kelionėmis į Europą ir Ypatingai į Lietuvą, nuo Naujų Metų perėjo dirbti su National Travel &

Tours, 20630 North Park, Shaker Hts, OH ir kviečia pasinaudoti jos patarnavimais kelionėmis į Europą, ypatingai į Lietuvą. Sutvarko visus kelionei reikalingus dokumentus.

Keliaujantiems Amerikoje ir taip pat po platų pasaulį suranda geriausią kainą ir paruošia patogią maršrutą. Skambinkite (216) 932-6100 ir sakykit kad norite kalbėti su Rita. Įstaigos faksas (216) 932-5236.

Antrus metus studijuojanti Lietuvos jaunuolė norėtų susirašinėti su čia studijuojančiu jaunuimu, pasikeitimui nuotaikomis ir pramokti anglų kalbos.

Laura Zaskevičiūtė,
Kaunas 3031
Draugystės 4-38
Lithuania –Lietuva, Europe

Yra ubagai iš bėdos ir ubagai iš pašaukimo. Pirmieji išmaldos eina į gatvę, antrieji – vyksta į užsienius.

AR ŽINOTE, KAD INTER JUSTICIA CO.

tarptautinė aptarnavimo firma su ofisais Amerikoje ir Lietuvoje padeda tvarkyti biznio ir asmeninius reikalus. Tarp jų:

- Konsultavimas apie dabartinius Lietuvos įstatymus;
- Prarasto nekilnojamo turto klausimai;
- Įmonių įregistravimas;
- Įvairiausių kitokių pavedimų atlikimas.

Clevelando ofise iki 1992 m. vasario 25 konsultuoja teisininkas iš Lietuvos Arvydas Jokubauskas. Turime gerus kontaktus su valstybinėmis ir privačiomis Lietuvos bei kitų respublikų įstaigomis. Skambinkite arba rašykite-pirma konsultacija nemokama.

INTER JUSTICIA CO.

Gedimino 14-301,
2008 Vilnius,
LITHUANIA
629925

877 EAST 185th Street
Cleveland, Ohio 44119
U.S.A.
(216) 692-1222

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vesinama teikianti jaukia atmosferą nūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas
767 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119

481-6677

RITA MATAS - Broker - G.R.I. - C.R.A.

MATAS REALTORS

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS - teisinis patarėjas

DIRVA

IVYKIŲ KRONIKA

SAUSIO 13 D. METINĖS PAMINĖTOS LIETUVOS AMBASADOJE

Sausio 12 d. Lietuvos Ambasadoje Vašingtone gedulingomis Šv. Mišiomis buvo prisimintos 1991 m. sausio 13 d. aukos.

Mišias laikė Vašingtono Lietuvių Katalikų Misijos kapelionas kun. Kąstytis Ramanauskas, MIC. Jis priminė susirinkusiems, kad lygiai prieš metus Vilniaus laiku prasidėjo sovietinių karių pajėgų puolimai prieš beginklius civilius, saugojančius Lietuvos Televizijos bokštą bei Radijo ir Televizijos Komiteto pastatą Vilniuje. Mišių pradžioje kunigo kvietimu buvo uždegta 14 žvakučių aukų atminimui. Jas uždegė žuvusiojo giminitė Nerija Kasparienė ir kruvinojo puolimo liūdininkė dr. Asta Astrauskienė.

Giesmė "Parveski, Viešpatie", sugiedota Mišių pabaigoje, simbolizavo susirinkusiųjų solidarumą su sau-

sio 13-tos dienos dalyviais ir žuvusiais. Procesija nešina žvakutėmis už žuvusius, buvo palydėta į ambasados kiemą prie naujai pastatytų kryžių – Baltimorės lietuvių medžio skulptoriaus Algimanto Grintalio ir Lietuvos meniniko Aleksandro Tarabildos kompozicija. Kunigui Ramanauskui pašventinus kryžius, apeigos buvo baigtos giedant Lietuvos Himną.

Mišiose dalyvavo maždaug 100 Vašingtono ir Baltimorės lietuvių kartu su svečiais iš Lietuvos. Jų tarpe – Lietuvos Aukščiausios Tarybos deputatas Virginijus Pikuma.

Apeigas filmavo JAV valdžios Informacijos agentūros skyrius, kuris ruošia laidas žiūrovams Centrinėje Amerikoje. Amerikos Balsas perdavė Mišių ištraukas į Lietuvą

LIETUVA ĮNEŠĖ PIRMAJĄ MOKESTĮ JUNGTINĖSE TAUTOSE

(New Yorkas, 1992 sausio 3 d. Lietuvos Misija Jungtinėse Tautose). Geros valios ženklas, Lietuvos Misija Jungtinėse Tautose vakar per pirmąją Jungtinių Tautų 1992 metų finansinę dieną įnešė simbolinį mokestį į JT-ų išdą. Lietuva ir Estija įmokėjo po 5000 JAV dol. kaip pradinę sumą, kuri bus atskaityta nuo jų mokesčio. Latvija žadėjo savo pirmąjį mokestį irgi netrukus įnešti.

Šituo žygiu, Baltijos valstybės solidarizavosi su Vakarų kraštais – Australija, Kanada, Suomija, Islandija, Naująja Zelandija, Norvegija ir Švedija – kurios vakar sumokėjo savo pilnus 1992 JT-ų mokesčius. Šie kraštai primygtinai norėjo parodyti gerą pavyzdį kitom JT-ų narėms, kurios dažnai nesumoka mokesčių laiku, ir todėl kvietė Baltijos kraštus jungtis į jų gretas.

"Sumokėdamos mokesčius", vakar pranešė anksčiau paminėtos atstovybės bendrame pareiškime, "šios vyriausybės nori konkrečiai parodyti jų įsitikinimą, kad Jungtinės Tautos bus pasirošusios vykdyti uždavinius, kuriuos iškėlė pačios narės... Jungtinės Tautos pergyvena finansinę krizę, kuri grėšia jos pajėgumui

vykdyti skubius ir svarbius uždavinius..., ypatingai taikos išlaikymo ir išsaugojimo srityse... Raginame visas kitas nares pilnai atlikti savo pareigą pagal JT-ų taisykles."

Pilnas Baltijos valstybių nario mokestis dar nenusatytas, nes Generalinė Asamblėja Baltijos mokesčių klausimą pavadino išimtinu ir jo sprendimą atidėjo į birželio mėnesį. Baltijos valstybės protestavo prieš JT-ų finansų komiteto originaliai nustatytą mokestį, kuris neatitiko šių kraštų realios ekonominės padėties. Manoma, kad metinis Lietuvos JT-ų nario mokestis sieks šimtatūkstantines sumas.

LIETUVOS PIANISTAS PETRAS GENIUŠAS,

sausio 3-11 dienomis dalyvavo tarptautiniame pianistų konkurse Palm Beach, Floridoje, laimėjo pirmą vietą ir \$15,000 premiją. Finalinės varžybos vyko Miami mieste o premija sausio 12 d. buvo suteikta Palm Beach.

Konkurso laimėtojas vieną koncertą turės New Yorke, o kitus – įvairiose JAV vietose.

Lietuvos jaunieji jūros skautai, kurie rinko aukas III Lietuvos Sąjūdžio suvažiavimo Vilniuje V.Kapočiaus nuotr.

SKAUTŲ KVIESLYS DAINAVON

Ši pavasarį, gegužės 23-25 d., Michigane – Dainavos stovyklavietėje yra šaukiamas skautiškas sąskrydis. Jame yra kviečiami dalyvauti skautininkės-kai, židinetės, vyresn. skautės, sk. vyčiai, gintarės, jūrų būdžiai ir ASS nariai. Programoje bus aktualūs skautiškos veiklos pašnekėsiai ir aptarti 1993 metų Jubiliejinės Stovyklos reikalai.

Informacijos ir registracijos reikalais kreipkitės į sktn. Juozą Orentą, 26808 Simone Str., Dearborn Heights, MI 48127 tel. 1-313-274-4136.

Ger. J.

SOLISTAS EGIDIJUS MAŽINTAS,

iš Kauno, sėkmingai tęsia studijas pas įžymųjį vokalo meistrą prof. Arnoldą Voketaitį, Auburno Universitete (JAV). Universiteto profesorių nuomone, lietuvis dainininkas turi visas galimybes tapti įvairiapusišku operos solistu, toks praityje buvo ir jo mokytojas.

MŪSŲ GERAS TALKININKAS RAMŪNAS BUŽENAS

iš Los Angeles, atsiuntė \$100. Užsimokėjo už savo prenumeratą, atsiuntė vieną naują prenumeratą ir \$40 paramos. Ačiū už talką.

WATERBURIO LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBO

kasininkė Albina Paliulienė, lietuviškos spaudos palaikymui atsiuntė 30 dol. auką. Širdingai dėkojame už paramą.

PARAMA DIRVAI

Canadoje gyvenantieji artimieji, a.a. Aldonos Paršeliūnienės atminimui, reikšdami užuojautą šeimai, laidotuvių metu Dirvos laikraš-

UOLUSIS DETROITO ŽURNALISTAS ANTANAS GRINIUS MIRĖ

Netikėtai nuo širdies smūgio mirė namuose sausio mėn. 10 d. uolusis Detroito žurnalistas Antanas Grinius, gimęs 1906 m. lapkričio 5 d. Ukmergės krašte, buvęs Lietuvos kariuomenės puskarininku, krautuvės vedėju, buhalteriu, pabėgėliu Vokietijoje, Fordo fabriko darbininku Detroito priemiesčiuose, pensininku, ir iš pomėgio nepailstamu žurnalistu plačioje lietuvių spaudoje, palikdamas nuliūdime žmoną Jadvygą Detroito, dvi seseris Lietuvoje ir ten kitas gimines ir visą skaitančią lietuvišką visuomenę, kuri sužinodavo apie Detroito ir Windsoro lietuvių gyvenimą iš jo korespondencijų.

Detroitas turėjo ir tebeturi aktyvius korespondentus, būtent Mariją Sims, Vladą Selenį, Joną Gaižutį, Antaną Musteikį, Joną Švobą, Viktorą Perminą, Vladą Mingelą (jau mirusius), gyvus Stasį Garliauską, Vladą Paužą, Floridon išsikėlusį Alfonsą Naką. Tačiau tarp jų visa išskirtiną vietą turėjo Antanas Grinius. Jis rašė apie visus ir visur faktiškai ir išsamiai. Tokiu būdu galima teigti jog jis parašė Detroito ir Windsoro lietuviško

čiui aukojo; B. Abromaitienė, Toronto ..\$25, A. Jankaitienė, Toronto .. \$25, D. Trakymienė, Toronto.. \$10, B. ir F. Kasperavičius, Wasaga B..\$50, V. Keciorenė, Toronto..\$10, V. Matulevičius, Weston \$20.

Ačiū už \$140.- dolerių paramą, kurią mums persiuntė V. Matulevičius iš Weston, Ont.

JANINA MILIAUSKIENĖ
Trakų Rinktinės sekretorė,
Dirvai paremti atsiuntė \$30 dolerių. Ačiū už paramą.

pasaulio istoriją, neaplenkdamas ir mažesnių parengimų, išvykų, paskaitų. Tik vietinis asmuo tesupras tą didelį nuostolį, netekus gerą raširdiško ir visuomet besišypsančio Antano Griniaus.

Sausio 12 d. Šv. Antano parapijos salėje įvyko Klaidos atvadavimo 69 metų sukakties ir 1991 m. sausio 13 d. žudynių Vilniuje minėjimas, surengtas savanorių kūrėjų, ramovėnų, St. Butkaus šaulių, Švyturio jūrų šaulių ir birutiečių. Paskaitą skaitė aktingas Lietuvių Šaulių Sąjungos Išeivijoje pirmininkas Mykolas Abarius. Jis daug kartų lankėsi Lietuvoje ir iš savo patirties skatino žmones remti atsiatančią Lietuvą ir jai neprikaištauti. Jis puikiai užbaigė savo kalbą iškeldamas Antaną Grinių kaip saulio pavyzdį – niekuomet nepavargstantį ir nepasenstantį. Salėje žmonės pasigedo Antano Griniaus su savo užrašų knyguote.

Sausio 13 d. vararą rožinis ir atsiveikimas įvyko Zaparackienės laidotuvių namuose, kur prisiminimo žodžius tarė Vytautas Kutkus Lietuvių žurnalistų sąjungos vardu, Mykolas Abarius, Edvardas Milkus St. Butkaus šaulių vardu. Salėje buvo labai daug žmonių.

Sausio 14 d. didelis sniegas apdengė Detroitą. Numatytos pamaldos Šv. Antano bažnyčioje ir palaidojimas Šv. Kapo kapinėse Southfielde atidėtas sekančiam dienai.

Sudiev, Antanai Griniau...
Saulius Šimoliūnas

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ